

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy óra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy óra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Nyilttár petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 14.

Mai számunk főbb közleményei:

- Kormányválság a készlettelések miatt?
- Királyi trónbeszéd.
- Csalás rendőr-egyenruhában.
- Akinek a trónörökös a pártfogója.
- A recept-csalás összegének megállapítása.
- Egy különködő urind végrendelete.
- A béke politikája.
- Franciaország általános sztrájk előtt.

A nemzet teherbirása.

Arad, október 13.

A király ma fogadta a delegáció tagjait, hogy előttük a delegációt megnyitó trónbeszédet megtartsa. A magyar delegáció elnökének, Láng Lajosnak üdvözlő szavaiban, meg a király beszédében találkozott egy gondolat, a melyet kár lenne egyszerű frázisként elröppenni hagyni.

A delegáció elnökének beszéde így említette: „a nemzet teherviselési képessége.” A király szavai ezek: „a monarchia két államának pénzügyi teljesítő képessége.” Ez tudniillik a határ, a melyet a hadügyi költségek elkerülhetetlen emelésénél figyelembe kell venni.

A két kifejezés egyazon fogalmat jelent. Az állam pénzügyi teljesítése csak addig terjedhet, a meddig a nemzet teherbirása. Kétségtelen azonban, hogy mindakét formában rugalmas, sokféleképp értelmezhető fogalom ez, s hogy túlnagyon ne feszítsék, ez a delegáció tagjainak lelkiismeretétől függ.

Az kétségtelen, hogy a hadügyi

milliók fölemelésétől elzárkózni nem lehet. Kézen fekvők azok az igazságok, hogy a Dreadnought-ok által elnyelt hatalmas összegeket sokkal jobb lenne kulturára, iskolákra, szükölködő tisztviselők sorsának javítására, közegészségügyi intézményekre fordítani, — de amíg Európa többi állama nem kezdi meg a lefegyverkezést, mi nem állhatunk elő azzal. S amíg a többi nagyhatalmak övig fegyverben állanak egymással szemben, Ausztria-Magyarország, különösen a Balkán felé néző speciális helyzetében, nem lehet kivétel. Aki a mai helyzetben a hadügyi kiadások megtagadásának egyszerű, meg nem okolt álláspontjára ül, ugyanazt teszi, mint aki csupa népszerűség-keresésből azt hirdeti, hogy ne kelljen adózni.

Nehéz szívvel tehát be kell menni a hadügyi kiadások szaporításába, de e kénytelenségben komoly akarattal kell figyelembe venni a határt, amelyet a két beszéd említett. A teherbíró képességet. S e tekintetben rossz beharangozó a hadügyminiszter kék könyve, a mely szépen szóló statisztikában elmondja, hogy Anglia a hadi flottára 777 millió koronát, az Egyesült-Államok 606 milliót, Franciaország 304 milliót, Németország 399 milliót, Olaszország 150 milliót, Oroszország 240 milliót, Japán 202 milliót, míg Ausztria és Magyarország együtt csak 57 millió koronát fordít flottájának fentartására. A lakosság fejenként való megterhelési aránya a következő: Angliában minden lakosra a

haditengerészet terheiből 12 korona esik, Franciaországban 7.75, az Egyesült-Államokban 7.2, Németországban 6.58, Olaszországban 4.44, Japánban 3.82, Oroszországban 1.73, Ausztria-Magyarországban pedig „csak” 1.14 korona.

Akárminő kicsi a mi flottánk millió-forgalma a többi s nálunk bizonyára komolyabb nagyhatalmakénál, mindjárt megnő, ha a többi hatalmak tengereihez a magunk keskeny sáv tengerpartját mérjük. S az a kis összeg, a mely ebben a boldog monarchiában a haditengerészet terheiből 1—1 lakosra esik, mindjárt más színben tűnik föl, ha figyelembe vesszük a teherbíró képességet. A felsorolt ipari államokban sokkal nagyobb a lakosság átlagos keresete, mint nálunk s egyik-másikban a megélhetés terhe kisebb, mint a drágaság alatt egyformán nyögő két államban, Ausztria és Magyarorszában. Hozzá kell ehhez venni, hogy a többi hatalmaknál a haditengerészet céljaira fordított kiadások befektetést jelentenek, amelyek a haditengerészet által szerzett, fentartott és bővített gyarmatok révén megtérülnek s közvetve az ország majd minden lakosának hasznot hoznak. Nálunk azonban gyarmatokról nincs szó; a hadiflottának nincsen hódító, csak védő hivatása, s azok az összegek, a melyeket arra költenek, bár kikerülhetetlen, de improduktív kiadások.

Ha tehát a hadügyminiszter ennek a statisztikának közlésével azt a szándékát jelezte, hogy az a szám, amely

A régi bűn.

Írta: Szecső Vilmos.

Szavay reggel kilenc órákor fölébredt. Pompásan aludt, minden tagján boldog, üde zsongás szaladt végig, a feje könnyű volt és tiszta. Hőrpintelt egyet az éjjeli szekrényére készített kakaóból, rágyújtott egy cigarettára, keresztüleresztette száján, orrán a füst édes illatát, nyugtózott egy nagyot, kellemes bizsergés szaladt át rajta. Pompásan érezte magát. Azután, foga közt tartva a cigarettát, kiugrott az ágyból, belépett a fürdőszobába és ledobva magáról éjjeli köntösét, beleült a langyos vizü kádba. A fejét a kád hátához támasztotta, szitta a cigarettáját s míg a viz édes-puhán ölelte át tagjait, átengedte magát az emlékeinek.

Szines és buja képek rajzoltak agyában, lágyan és finoman hajló asszonyi vonalak, kedves és sugárzó női arcom villantak föl a szemé előtt, puha és az odaadás vágyától remegő asszonyi szájak. Néha megdöbbenően tisztán és élesen tűnt föl előtte egy-egy szempár, majd sötét, majd világos, de mindnyája különös lidérces fényben csillogott. Szavay lehunyta szemét és valami könnyű, édes és büszke mámor szaladt át rajta. A meleg viznek finom, bányasztó gőze töltötte be a szobát s a villamos lámpa halványan és ködösen égett a páraoszoruban. Most szüzi és merev odaadásokra emlékezett, a melyekben vágy és szemérem öle-

kezett, egy-egy félszeg mozdulatra, amelyben egyszerre volt meg a riadt visszautasítás és a féltő kínálkozás.

Bágyadtan és valami elbizott felsőbbiséggel mosolygott. Aztán végigsimította kezével a homlokát, fölemelkedett és a zabany alá állt. Majd belebujt a fürdőközpönyegbe s a tükör elé lépett.

Negyven éves volt, de ez nem látszott meg rajta. Harminónál se mondta volna többéek senki, olyan üde és ránc nélküli való volt az arca s a szeme oly ifjui tüzzel csillogott. Még benne reszketett az ifjuság mámore, megittasulni, ábrándot és illuziót szőni, még lázba hozta egy-egy asszonyi mozdulat, még vágygerjesztő, édes és szent titkot látott egy-egy asszonyi csipkefodor mögött.

Az élete tartalma egy megtestesített, valóra váltott könnyű és vidám filozófia volt. Ez az ember behunyta szemét a csuf és kellemetlen dolgok előtt, csak a szerep látta meg az életben, mert nem akart egyebet meglátni. Távol tartott magától mindent, nem engedte a lelkéhez közel, ami megindultságot, fájdalmat kelthetett volna benne. Nem szenvedett soha, mert behunyta a szemét, nem akart látni, nem akart szenvedni. Valami narkózisba bódult a lelke mindannyiszor a fájdalmas és kellemetlen benyomások elől. Csinos vagyona megengedte, hogy minden szépben része lehessen, nyugodt, ápolat és felsőbbeséges szépségének váráza pedig karjába hajtott minden nőt, aki köny-

nyen hódol meg egy választékosan öltözött, sugár férfialaknak, egy finom élű férfiarcnak. Vidáman, nyugodtan és boldogan uszott a mámorenak puha és langyos hullámain, dicsősége a feléje villanó asszonymosoly volt és nem látszott egyéb célja az életének, minthogy varázsát és acélos ifjuságát megőrizze mindvégig. Azt hitte maga is, boldog és elbizott mámoreban, hogy nem fog megöregedni soha és valami léha, bölcs és pogány isten tartja fölötte, a rugalmas ifjusága s a pompás, sugárzó feje fölött — az enyhe és varázsos védőszárnyát.

Visszament a hálószobába, megborotválkozott, felöltözöködött és éppen tizenöt óra, amikor halgatag, vén szögája egy levelet hozott be neki. Szavay ugotan pillantott a borítékra. Asszonyi irás volt. Oly roppant ismerős! De tudta, hogy már rég nem látta ezeket a vonásokat. Ledobta magát egy székre és kíváncsian bontotta föl a levelet. Ez volt benne:

Kedves barátom!

Immár tizenhét esztende e, hogy nem láttam magát, bizonytét esztendője, hogy nem irtam magának. Akkor maga egy menyország boldogságával hitegetett engem a tudatlan fiatal leányt. Én hittem magának és maga egy pokolba taszított engem. Maga tán még végig sem szűrölte a mámore italát, mikor már elökte magától a poharat magát is. Nem szeméremhányásképpen ironizált. Hogy micsoda küzdelmet vívtam esa ádommal, az egész világgal, azt nem tudja elképzelni maga,

a flotta terheiből nálunk egy-egy emberre esik, megközelítse azt az összeget, amelyeket a külföld államaiból idézett, akkor a delegációnak ezzel szemben utalni kell a trónbeszédnek igen komolyan veendő elvére, a teherviselő képességre. Ez a teherbíró képesség eddig is nagyon igénybe volt véve, s ha további próbára kell tenni, a delegáció a legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel járjon el, nehogy a határnak túllépése komoly következményekkel járjon. Háboru idején a házáért mindent föl kell áldozni, de hogy a béke idején magát a hazát áldozzák fel, — ez bizonyára nem természetes valami.

KIRÁLYI TRÓNBSZÉD.

— Magyar és osztrák delegátusok a király előtt. —

Távirati tudósítás.

Arad, október 13.

A magyar delegáció főlésterme ma délelőtt igen szíves képet nyújtott, mint bécsi tudósítónk jelenti. A delegátusok nagy számban jelentek meg, többnyire magyar díszruhában. Khuen gróf ma viselte először a Szent István-rend nagykeresztjét, amelyet most kapott a Felségtől a 80. születésnap alkalmából, valamint a német császár által adott rendjelet. Kiosillant a többi közül Bogdánovits Lucian páriárka biborvörös ornátusa és Hosszu Vazul püspök violaszín talárja. Három delegátus frakkban jelent meg: Mayländer Mihály, Melczér Vilmos és Sipu horvát képviselő. Solyomossy báró és Windischgrätz herceg tiszti uniformisban jelentek meg.

Nagy érdeklődést keltett Tisza István gróf. Ő eddig minden alkalommal huszárfőhadnagyi uniformisban jelent meg a delegáció megnyitására, most magyar díszruha volt rajta, vörösbíró nyestpésmes galériával.

Az elnöki delegátusok közül Sághy Gyula, Apponyi Albert és Rakovszky István jelentek meg. Kossuth Ferenc megkészt és csak akkor érkezett oda, mikor a magyar delegátusok már elhagyták volt a fogadási termet. Az udvar figyelméből a felvonót most is rendelkezésére bocsátották.

A fogadtatás mindössze egynegyed óráig tartott és fél tizenkettőre már vége is volt. Alig távoztak el a magyar delegátusok, megkezdődött az osztrákok felvonulása, akiket pont 12 órakor fogadott felsége.

A magyar delegáció elnökének beszédét nagy tetszéssel fogadták. Küönösen az a része tetszett, amelyben az elnök a király 80 ik születésnapjáról emlékezett meg. *Mondják, hogy Láng Lajos beszéde a királyt annyira meghatotta, hogy könyezett.*

A trónbeszéd is élénk tetszéssel találkozott. A beszéd után a felség az elnökkel, Láng Lajossal beszél: röviden, akinek köszönetét fejezte ki a szép beszédért, aztán Zichy Ágost gróffal, a hadügyi albizottság elnökével beszélgetett az albizottság munkálatai felől.

Háromnegyed tizenegykor kocsiba ültek a delegátusok és a díszes kocsisor felvonult a Burgba. Az utcákon mindenütt kíváncsi tömeg nézte a felvonulást.

Az udvari várak márványtermében gyülekeztek a delegátusok. Mikor mindnyájan együtt voltak, a főszertartásmester a belső titkos tanácsosok termébe vezette őket. A trón előtt félkörben álltak fel a delegátusok. Már várták őket ott a közös miniszterek, a magyar miniszterelnök, a magyar királyi főkamarmester, a tesőrkapitányok és a főhadsegéd.

Néhány perccel tizenegy óra előtt a főkamarmester jelentést tett a királynak. Pontban tizenegykor belépett a király és a delegátusok halk éljenzése közben az ajtóól jobbra levő emelvényen a trónszék mellé állt. A trón mellett állottak a főkamarmester, a tesőrkapitányok és a főhadsegéd, az emelvénytől balra állottak Khuen gróf és a közös miniszterek.

Huszártábornoki egyenruhába fogadta a magyar delegáció tagjait, akiknek nevében Láng Lajos v. b. t. t. elnök a következő beszédet mondotta:

Hódolat a király előtt.

Császári és apostoli királyi Felség! Legkedvesebb Urunk! A magyar országos bizottság öröklött és szakadatlan h gyományából mély alattvalói hódolattal jelenik meg Felséged magas színe előtt.

Felséged magyar kormányának előterjesztéseit törvény által kijelölt hatáskörünkben eddigi buzgalommal fogjuk tárgyalni.

(A béke talpköve.)

A külügyek trón meggyőződésünk egész erejével és bensőségével ragaszkodunk azon szövetséges irányhoz, amelynek sziklaszilárd alapjait Felséged bölcsessége rakta le. A közel-múlt tapasztalatai fényesen igazolták, hogy a hármasszövetség az európai béke legfontosabb sálója és hogy rák nézve is a monarchia tekintélyének és viághatalmi állásának esorbitatlan megóvása mellett ez az irány biztosítja leginkább a béke áldásait.

(Áldozatok a haderőért)

A véderőben mi a trón hatalmanak és főnyének és a monarchia mindkét állama biztonságának büszke kezeségét látjuk, mely az általános védkötelezettség intézményében bus a mi husunkból, vér a mi vérünköt és mint ilyen kétszeresen számíthat a mi legmellegebb érdeklődésünkre.

Ami a véderő szükségleteiből a védelem szempontjából elengedhetetlennek mutatkozik, azt a magyar országos bizottság kötelességszerűleg jóakaró megfontolás tárgyává fogja tenni, de ugyanakkor lelkiismeretesen fog örökölni a felett is, hogy áldozataink mindig arányban legyenek a nemzet teherviselési képességével, mert a nemzet anyagi jóléte, annak fenntartása és fejlesztése összes állami életünknek ezzel védképességünknek is melőzhetően előfeltétele.

(Nyolcvan éves király.)

Valahányszor ezen országos bizottság Felséged magas színe előtt megjelenik, a törvény által kijelölt feladatok nagysága és komolysága, nemkülönb a Felséged személye iránt minden magyar emberben élő hűség és lelkesedés az ünneplőességgé varázslat váltja ki szívünkben. Fokozott az érzésünk ma, a midőn megjelenésünk arra az évre esik, melyben Felséged tőrestlen erővel 80 ik évét töltötte be. A nagy életkor teljes testi és szellemi ruganyosságban, a delelő férfikor munkabíráásával és munkakedvével ritka adomány, mely örömteljes hálával tölti be keblünket az isteni gondviselés kezelve iránt. Noveli ez örömlöket még ama lélekemelő öntudat, hogy az egész művelt világ népei és koronás fői hódoló tisztelettel hajolnak meg Felséged nagy emberi és fejedelmi erényei előtt.

(Nép és hadsereg.)

És van még egy szép és magas szíves érzés, mely a monarchia mindkét államai poláraitnak

ki még a pokol kapujában sem volt! De én benn voltam a pokol kellős közepében! És megvigasztalt az, aki maga volt oka ennek a szörnyű gyötrelmeknek, megvigasztalt az a gyönyörű kis emberi lény, aki a maga öleléséből fakadt. Én megtanultam dolgozni, hogy ezt a kis csemetét fölnevelhessem, láttára — mi tagadás! — az apjára kellett gondolni, akit nem tudtam annyira megvenni, hogy mindégig ne imádjam az emléket. Ho szu esztendőik iszonyu fájalmát megadóan viseltem annak a néhány édes órának emlékéért...

De jaj, miért kell most irnom magának? Maga tizenhat éven keresztül nem törődött azzal a kis féreggel. Nem volt apja, nem volt gyámohtója a kis leánynak. Én magam a férfi iszonyu kiáldalmát vívtam a kenyérért. A kis leány, Margit ma tizenhat éves.

A szemem ég a szégyentől és maga is földje egy percre szemét a szégyentől... a kis leány... a kis leány... bajba esett...

Nem vigyáztam rá eléggé? Én korán reggel mentem el és késő este kerültem haza a munkából. Ki vigyázott volna Margitra? És Istenem, ki tudja, mi reszket a vérben, a tizenhat esztendő szívében, amely vad, izzó és bűnös szerelem mámorában fogant meg?!

De maga az apja, maga az apja végre is! Védje meg, mentse az érdekét, büntöessen, ha kell! Én kinban és munkában megöregedtem, gyöngé, beteg és halálosan fáradt vagyok. Maga fiatal, maga férfi, maga az apja! E nehéz peroben lép-

jen végre melléje, cselekedjék úgy, mint férfinak cselekednie kell.

Kérve-kérem oltalmát, segítségét, annak a perenek emlékéért — ha ugyan végképp el nem felejtette, — melyben azt sugta kipirult fülemben:

— Magicám, imádlak, ezt soha nem felejttem! Szenvedő barátinje

Szécsi Magda.

Szávay elolvasta ezt a levelet és kínos, fájdalmas zavar lopózott szívébe. Első sorban a szép-érzékét sértette ez a dolog. Csunyanak, förtelmesnek és ostobának találta az egészet. Majd hirtelen vad és önző menekülési vágy fogta el.

— Jó volna most elutazni, hirtelen, messzire! — gondolta.

Voltaképen csakugyan nem tudta, mihez kezdjen?

Benyitott a dohányzószobájába. Megdöbbenve riadt vissza.

A széles, öblös karosszékéből egy sugár, magas leányalak emelkedett föl.

— Szécsi Margit, — rebegte halkán, alig hallhatóan. Földre szegzett szemmel állt ott.

Szávay pedig elhalványodott és meggyökerezett lábbal állt a lány előtt. Most fölémelte szemét a lány és ránézett. Halk és édesen fájdalmas megdöbbenés nyilallott Szávay szívébe. Mintha a maga gyermekkori arcképét látná, annyira hasonlított hozzá ez a lány. Ugyanazok a vonások és

ugyanaz a sötétkék szempár, melyen egy örökös, sugárzó kérdéssel.

— Most valami, még soha nem érzett édes ellágyulás fogta el. Lassan odament a lányhoz és a két tenyerébe vette a puha arcát.

Erre az érintésre a lány hirtelen és hangosan fölzokogott, az arcát az apja vállára ejtette, a szeméből patakzott a könny és egész, vékony, gyermekes teste vonaglott.

Hirtelen mély, meleg és könyves szájalom reszketette meg Szávayt. Átölelte a lánya vállát és édes melegség áradt el szívében erre a tisztá érintésre. A lány pibogott, reszketett, szegény kis szíve hallhatóan dobogott és egy szó, ugyanaz az egy szó ömlött ki százszor is a száján:

— Jaj, jaj, jaj...

— Most valami tüzes és iszonyu düh folytogatta Szávayt.

— Ki volt az?... Ki volt az a gazember? — kérdezte reszkető ajakkal.

A lány nem akart felelni. De az apja fölémelte lassan a könyvtől azott, sirástól megduzzadt kicsi arcát, végigsimogatta a meleg, nedves bőrét és gügyögve, édes gyöngéden szól hozzá:

— Mondjad meg, kis lányom, meg kell mondanod!

A lány halkán rebegte:

— Korláh Andor...

Korláh Andor! Ez a fiu jó barátja volt Szávaynak! Az este is együtt osatangoztak, együtt szitták a lány szeptemberi este langyos levegőjét, melyben a hervadás illata reszketett. Még az

szívét betölti. Voltak a közelmúltban napok, nehéz, válságos napok, midőn emberileg lehetetlennek látszott, hogy a monarchia békés uton érvényesíthesse kétségtelen jogait. A monarchia mindjét államának népei el voltak rá készülve, hogy fegyverhez kell nyulniok. Vitéz hadseregünket magasán lobogó lelkesedés kísérte nehéz fáradalmaiban és mindenki boldog volt, aki a szent ünnepeken a meleg családi tűzhelytől elszakadt távol messzeségben vészszel és viharral dacoló fiainkat a szeretet jeleivel megörvendeztethette.

Az összetartozandóság érzete nép és hadsereg között Felséged hosszú uralma alatt sohasem volt bensőbb és teljesebb, mint a válságos napokban. S a hűség a trónhoz és hazához oly erős volt, hogy csak egy nagy, hatalmas és szent érzés fogta el Felséged minden hű alattvalóját: meghozni minden áldozatot, hogy derék hadseregünk minél fényesebb győzelmet arathasson a reánk erőszakolt és kikerülhetetlennek látszott harcban. E mellett elnért minden érzés, még a szülők, rokonok és barátok természetes aggodalma is veszélyben forgó drága szereteteiért.

Csak a mikor elvonult a főzeteg, akkor tört ki a győztes idegekől a megkönnyebbülés fohász. És a mi akkor milliók szemében ragyogott, az a köny nem a fájdalom, nem is az öröm, — a mérhetetlen hála könye volt azon nagy és jóságos uralkodó iránt, akinek nemzedékek tapasztalatán érlelt bölcsessége és minden alattvalóját egyformán felölélő atyai szíve vitte végbe egyedül azt a csodát, hogy oly fényes és végtelen győzelmet aratunk, a melynek dicsőségére egyetlen alattvalójának áldozata sem vetett árnyat.

Mіндеzen érzésünket, melyek e pillanatban szívünket, lelkünket átjárják, a melyeknek visszadására szegény a leggazdagabb nyelv és halavány a legragyogóbb költői képzelet, Felséged ezen hű magyar országos bizottsága azon egyszerű szavakba foglalja össze, a melyek édes, szeretett hazánkban a régyes folyások partján és a hármás hegyek tövében milliószoros visszhangra találnak minden magyar szívében: „Éljen, sokáig éljen a magyarok királya! (Viharos éljenzés.)

Királyi szavak.

Ő felsége ezután a következő beszédet intézte a magyar delegáció tagjaihoz:

Személyemhez való hű ragaszkodásuk biztosítása, melyet az imént kifejezésre juttattak, élénk megelégedéssel és meleg hálával tölt el.

(Békés annexió.)

Az országos bizottságok legutóbbi ülése idején, egy a monarchiára nézve jelentős esemény folyt le. Ugyanis akkor hirdetem ki uralkodói jogaimnak Boszniára és Hercegovinára történt kiterjesztését. Különös megelégedésemre szolgál, hogy az erre vonatkozó akció békés uton teljes sikerre vezetett. Az európai helyzet, mely egy ideig fenyegető feszültséget mutatott, örvendetesen tisztult. Meggyugvással közölhetem önökkel, hogy a Német birodalommal és az Orosz királysággal fennálló szövetségünk, ha lehetséges, még szorosabbakká és bensőbbekké váltak. Igen kielégítő az összes többi hatalmakhoz való viszonyaink is.

Azon várszokások, hogy az Ausztria-Magyarország és az Osmán birodalom közötti viszony kedvezően fog fejlődni, az 1909. év tavaszán létrejött entente jegyzőkönyv folyán beteljesültek; valamint a többi hatalmak, úgy mi is legjobban kívánságainkkal kísérjük az ezen állam erősítésére irányuló törekvéseket.

(Fegyveres béke.)

Hadügyi kormányzatom az országos bizottságnak utólagos alkotmányos hozzájárulását fogja kérni azon rendkívüli kiadásokhoz, melyek a múlt évi külügyi válságok alatt elkerülhetetlenek voltak. A hadsereg és a tengerészetnek ezáltal elért nagyobb készenléte folytán kormányom azon helyzetben volt, hogy a békés politika terét nem kellett elhagynia. E tapasztalat ösztönzés arra, hogy a véderő harc-képességének fenntartásához okvetlenül szükséges eszközök a hadügyi és tengerészeti igazgatás rendelkezésére bocsájtassanak és ezáltal a monarchiának a lehetőség megadásával, hogy saját érdekei mellett az európai béke érdekeit is hatályosan képviselhesse. Az erre való készség azonban mindig csak a monarchia két államának pénzügyi teljesítő képességére való figyelemmel lesz igénybe veendő. Ehhez képest

hadügyi kormányzatom az 1910. évre szóló előirányzati többletet a legszükségesebbre szorította. Az erre vonatkozó javaslatokban a zsoldilletményben álló egyének anyagi helyzetének javítása tekintetbe vétetett.

(Bosznia fejlődése.)

Az alkotmányos intézményeknek Bosznia és Hercegovinában általam két évvel ezelőtt kiállításba helyezett életbeléptetése azon célból, hogy a lakosság a tartományi ügyek intézésébe bevonassék, immár tényre vált. Az első bosnyák-hercegovinai tartománygyűlés a folyó év nyarán ülésezett. Kifejezés: kívánok adni azon bizodalmainak, hogy az új intézmény működése, kormányom igyekezetével összhangban, a tartomány művelődési és anyagi haladását elő fogja mozdítani.

A benyújtott előterjesztéseket hazafias buzgalomokra és kipróbált belátásukra bízván, teljes szívvel üdvözlöm önöket. (Lelkes éljenzés)

Az osztrákok a király előtt.

Az osztrák delegációnak fogadtatása alkalmával Glombinsky dr. elnök ő Felségéhez a következő beszédet intézte:

Császári és apostoli királyi felség! Az osztrák delegáció tagjaként megjelentünk a legfelsőbb trón számolyánál, hogy Felségednek alattvalói hódolatunkat bemutassák. Ünneplés hangulatban, boldogan jöttünk Felségedhez, ebben az ünnepi évben, hogy az alkotmányos birodalom szeretett megteremtőjének, a királyságok és országok autonóm jogai megalapítójának, a tudomány és művészet, a közgazdaság és a közélet terén beállott mérhetetlen haladás legfőbb istápolójának szerencsét kívánjunk. A monarchia minden népei egyesülnek azon imában, hogy a mindenható Isten e monarchia minden népeinek és országainak javára Felségedet friss egészségben még számos évig tartsa életben.

Felséges ur! Politikailag mozgalmas időre tekinthetünk vissza, amely szerencsére már a történelmé. Ha monarchiánk a fenyegető válságot megerősödve méltóan állotta ki és úgy kifelé, mint befelé megerősödött, úgy ezt mindennek előtt Felséged bölcsességének és általan elismert békészeretetének köszönhetjük. Hála a monarchia összes népei hazafiaságának és kötelességtudásának, a kül-

este is könnyed és pajzán hódításokról beszélgettek, szürcsölve emlékeik könnyű mámorát. Még az este szerette ezt a kedves, léha fiut, karja lágyan és könnyedén pihent az övében.

Korláth Andor! Most tompa düh fogta el e név hallatára.

... Tizenkét óra volt, amikor Szávay benyitott a Korláth Andor szobájába. A fiatal ember föl-kelt és elbőjt.

— Hogy aludtál öregem? — kérdezte vidáman, kezét nyujtva Szávaynak.

De nem tűnt föl neki, szórakozottságnak vette, hogy Szávay nem nyujtott neki kezét.

Szavay hidegen és sápadtan állt Korláth előtt. Nem tudta, hogyan kezdje el a dolgot? De aztán megszólalt:

— Mi van . . . mi van Szécsi Margittal? — kérdezte tompa hangon.

Vidám és könnyű mosoly szaladt át a Korláth arcán.

— He, he . . . honnan tudod, honnan tudod te ezt, édes öregem?

Szavay hirtelen és türelmetlen mozdulatot tett.

— Szécsi Margit . . . — mondta rekedten — Szécsi Margit az én lányom . . .

Korláth megdöbbsent. Egy pillanatig kerak szemmel nézett Szávayra, aztán az íróasztala mellé lépett és zavarában az ott lévő hírlapot hajlogatta össze szép szabályosan.

— Sajnálom . . . — mondta aztán karján, de maga is érezte, hogy ez a szó iszonyu estobán hangzik most.

Szavay hátraszegte a fejét.

— El kell vened ezt a leányt, feleségül kell vened ezt a lányt!

Korláth rekedten nevetett.

— Már bocsáss meg! Feleségül vegyem ezt a lányt, a Szávay lányát, akit, akit — Szécsi Margitnak hívnak?!

Szavaynak elborult az arca.

— Amikor . . . amikor szemet vetettél rá, nem néztél, hogy csak Szécsi Margitnak hívják!

Korláth fölemelte a kezét, amelyben az összehajtott hírlap volt és megvető mozdulatot tett. Gúnyosan mosolygott.

— Ha te magad annak idején ilyesmire néztél volna, — felelt halkán, vontatottan — akkor . . . akkor Szécsi Margit ma nem volna a világon.

Szavayt szörnyű düh fogta el.

— Amit én tettem, azért megfelelek, vagy meg fogok felelteni . . . De te most felelsz nekem! Amit tettél, az undok, az pocsék, aljas, gyalázatos!

Holtsápadtan mondta ki e sértéseket és dühében tobzódva tette hozzá s a hangja rikácsolt:

— Gazember vagy, gazember, gazember!

Korláth hirtelen fölemelte a kezét s az összehajtott újságpapírossal a Szávay arcába csapott.

Szavay öklöbe szorította kezét s egy pillanatig úgy tetszett, hogy rá akar rohanni Korláthra. De aztán leeresztette a karját s csak ennyit mondott:

— Még találkozunk!

És elment . . .

Egy óra volt, mire a kaszinóba ért Szávay. Onnan két arat elküldött Korláthhoz.

Aztán lement az ebédébe és gépiesen evett

valamit, maga sem tudta, hogy mit. Az egész teste égett és fájó kábultság borult az agyára.

Várt.

Végre három óra felé megtudta az eredményt. Másnap reggel hét órakor a lovassági lakatnyában lesz a párbaj, pisztolyra.

Fizetett, elment. Egesz délután járta a várost, gyalog. Minden cél nélkül, egyik utcából ki, a másikba be. Mintha halálra akarta volna magát fárasztani. A lármá, a villamos bugása, a kocsik zörgése tompán, fájdalmasan hatott az agyára, a járólélek meglökdösték s ő csak ment, ment, égő szemmel meredve maga elé, ment, mintha üzte volna valami: egy zavaros, nyugtalan, tépő, bizonytalan, fölzaklatott, egyensúlytalan lelki gyötrelém.

... Már esti nyolc óra felé járt az idő, a mikor a lakására tért.

A kis lány ott kuporgott a diván sarkában és halványan, kisírt szemmel meredt maga elé. Nagynehezen belégyömöszölt néhány szelet sonkát és lefektette a lányt.

Ő maga is lefeküdt, noha tudta, hogy nem fog aludni. Kínosan hempergett, majd a jobb-, majd a baloldalára dobta magát egész éjszaka. Most egyszerre oly nyomorultnak, üresnek és céltalannak látta az egész életét, kínos önvad marcangolta, fájón remegett minden idegszála és mintha körükörül a sötétségből holtsápadt, remegő ajku, könyes szemű vonagló arcok meredtek volna rá. Most át-szenvedte ő is minden szegény betegek nyomorult és álmatlan vívódását ezen az éjszakán, mintha egy kísérteties kéz lebbentette volna le róla a fátylat: eszébe villantak esuf, szörnyű és szomorú dolgok,

politika céltudatos vezetésének, a haderő harakész-ségének és a szövetséges hatalmak loyális magatartásának, elvonultak fejük fölül a súlyos politikai felhők, melyek Európa békéjét veszélyeztették és a nemzetközi viszonyok békés és kedvező tisztázódásának adtak helyet. Az alkotmány is, amelyet Felső-Hercegovinának és Hercegovinának adományozott, a monarchia minden népének szívében örömteljes és hálás visszhangot keltett, amennyiben a két országban az alkotmányos munka és fejlődés ígért terét nyitotta meg a birodalom minden népei előtt újabb bizonyosságul szolgáló Felső-Hercegovinai gondokodás minden nép autonóm jogai és sajátosságai iránt. A legutóbbi idők eseményei beigazolták, hogy mily nagy jelentősége van a béke fentartása és biztosítása céljából az erős, harakész és feladatai magaslatán álló hadseregnek és mily nagy értékűek a fáradhatatlan törekvések, amelyek ennek emelésére irányulnak, a béke és az egész lakosságnak ezzel egybefűződő vitális érdekei szempontjából. E tények felismerése alapján a delegáció a posztum fogja vizsgálni Felső-Hercegovinai kormányának javaslatát, a melyeket a lakosság gazdasági teljesítő képességének szemellett tartásával fog elintézni. Mielőtt munkánkhoz látunk, szívbeli hajlamot követünk, midőn azon benső óhajtsáknak adunk kifejezést, hogy Isten tartsa, Isten óvja, Isten áldja Felső-Hercegovinát és királyunkat.

A király eme szavakra ugyanazzal a trónbeszéddel válaszolt, melyet a magyar delegáció tagjai előtt olvasott volt fel.

SPORT.

+ Délmagyarországi bajnoki mérkőzések. A vasárnapi kettős mérkőzés osztatlan érdeklődést kelt. A sportkörökben élénken latolgatják a lehető eredményeket. — A papirformák semmi bizonyosat sem ígérhetnek, bár az aradi csapatokra kedvezőknek kell tartanunk. Az A. A. K. eddig a forduló összes mérkőzéseit megnyerte, gyors és goalképes csatár sorának azonban kemény munkát fog adni a „Bácska” megerősített védelme. Ha a Waggongyár javulása tartós, könnyen eldöntetlen eredményt szoríthat ki. Arad footballért lelkesülő közönségének támogató biztatása csak javíthat a mérkőzés eredményén. A csapatok értesüléseink szerint alaposan kihasználták a hetet, amennyiben azt gondos trainingre fordították. A mérkőzések kezdete fél 2 óra-

amelyek fölött szemét hunyt. Most egyszerre szomorú, szenvedő, kintől torzult emberi arcokat látott és gyötörőde gondolt a könyre, szenvedésre, melyet életútján valaha fölidézett.

Most százszorosán fájt neki minden seb, melyet valaha másnak osztogatott... szegény és kinégette... valami bánatos, rajongó és meleg fájdalommal gondolt arra, aki a másik szobában pihogott... szeretett volna meghalni és mégis, hideg veríték lepte el a gondolatra, hogy a halál mily közel lehet hozzá...

Megvirradt végre.

Féltelt, benézett a tükörbe és rémülettel kapta vissza a fejét. Ezer ránc szántotta végig az arcát keresztül-kasul. Ez éjszaka megöregedett...

A lány is ébren volt már.

— Nézd, kis lányom, én kimegyek a friss levegőre. Itt vannak a kulcsok, rendezkedjél! Ebben a szekrényben van a fehérneműm, ebben a japán skatulyában a takarékpénztári könyvem, minden pénzem abban van. Csak azért mondom, kis lányom, hogy tudjál róla.

A lányt homlokon csókolta és elment...

... Sorsot húztak, ki löjjön először. A sors Korlátnak kedvezett. Korláth fölemelte pisztolyát Célzott és lőtt.

Szávay kis füstfelhőt látott, majd egy ütést érzett a szíve táján. Pisztolyát elejtette, karját fölemelte. Elvesztette eszméletét és úgy dőlt el, mint a teli zsák. Vége volt.

ker, a Szeged—Waggongyár mérkőzés megelőzi az AAK—Bácska matchet.

+ Az Aradi Korcsolyázó-egylet e hó 12-re hirdetett rendes évi közgyűlésére a tagok határozatképes számban meg nem jelenvén, ezen közgyűlés e hó 20-án, csütörtök d. u. 6 órakor fog a városháza emeleti kistermében megtartatni, melyre a tagok azou figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy a közgyűlés tekintet nélkül a megjelenetek számára, határozatképes lesz.

Ujabb kolera esetek.

— A délvidéki veszedelem. —

Távirati tudósítás.

Arad, október 13.

A néhány napig elcsendesült epidémia ismét felüti félelmetes fejét. Különösen a bán-ság vidékén terjed ijesztő mértékben. A hatóságok igen helyesen cselekednek, ha a járvány elleni védelmet éppen olyan szigorúsággal folytatják, mint eddig tették.

Ma érkezett távirataink itt következők:

Öt halálos eset.

Budapestről jelentik: A belügyminis-teriumnak ujabbban nyolc gyanus megbetegedést jelentettek, amiből öt halálos kimenetelű volt.

Nagybecskerekéről jelentik: A megye területén négy újabb kolera megbetegedés fordult elő.

Szekszárdról jelentik: Bátán e hó 12-én ázsiai koleraiban Berta Teréz és Bajnok Sándorné meghalt. A halottak száma most már öt. Uj beteg Dér Erzsébet, egy hét éves leány. Szekszárdról Dragits Inre dr. vármegyei tisztifőorvos és a vármegyei alispán ma ideutaztak, hogy a legsigorúbb óvintézkedéseket elrendeljék és a faut vesztéggár alá helyezték. A községi tisztasága nagyon sok kívánnivalót hagy fenn, úgy, hogy igen nehéz a védekezés.

Kolera Torontálban.

A torontáli kolera-veszedelemről ma megnyugtatóbbak a jelentések. Sem a klekki munkástelepen, sem máshol nem terjed a kolera és csupán Crepaján fordult elő egy új betegedés. A klekki helyzet főleg azért megnyugtatóbb, mert a munkástelepen olyan széleskörű gondos óvintézkedéseket tettek, hogy emberileg szinte lehetetlen innen a járvány továbbhuroklása és így nagybecskerek város közönségének nem kell annyira rettegnie az ázsiai rém szomszéd-ságától.

Mai jeleintésaink egyébként a következők:

(Jankó alispán Klekken.)

Jankó Ágoston alispán Haidegger Lajos dr. megyei főorvos kíséretében kiment Klekkre, hogy személyesen is megismerje a kolera ottani fészket, a zsilipmunkások telepét. Az alispán a legkisebb részletkéig behatóan megismerelte a munkástelepet, megnézte a betegeket, fölülvizsgálta az óvintézkedéseket és meggyőződött róla, hogy a legnesszebbmódon gondoskodás történt arról, hogy egyrészt a telepen ne harapózhassék el jobban a járvány, másrészt, hogy a betegség onnan ki ne hurcoltassék. A munkástelepet teljesen elszigetelték, katonasággal elzárták, a munkásbarakkokat gondosan fertőtlenítették, a betegek számára tiszta épületeket emeltek, mindennemű fertőtlenítő szerrel és orvossággal felszerelték, a pálinkaárulást szigorúan tiltották, az egész telepet, valamint környékét és az odavezető utakat olajjal méz-szel fölhintették, úgy, hogy az emberi akarat nem működik a járvány elfojtása. Ennek a gondosságnak meg is van az eredménye, mert

a legutóbbi 24 órában nem fordult elő újabb megbetegedés és az eddigi betegek nagyobb része is jobban van. Az alispán megjelenése a telepen a munkásokra is jó hatással volt. A munkások ugyanis félelmükben nem akartak tovább dolgozni és mindenáron el akarták hagyni a telepet. Az alispán azonban meggyőzte őket, hogy ilyen gondos óvintézkedések mellett sehol sem lehetnének jobban biztonságban. Az alispán fölvilágosításai azután megnyugtatták a munkásokat és teljes rendben tovább dolgoznak.

(A drága víz.)

Ma Nagybecskereken kétségtelenül a Baga vize a legdrágább. A Bagát féltő gonddal őrzik és aki a tilalom ellenére is olyan könnyelmű vagy esztelen, hogy mindenáron Bagavizet akar, az ezt drágán fizeti meg. A rendőrség ugyanis nem ismer tréfát és a tilalom ellen vétőket, igen helyesen, a legnagyobb szigorral bünteti. Így tegnap elcsiptek egy asszonyt, aki Bagavizet hordott, amiért a rendőrség az asszonyt száz korona pénzbüntetésre és öt napi elzárásra ítélt. Ennél drágábban tehát aligha fizettek még vizet, de az is bizonyos, hogy szükség van az elrettentő példára.

(Ujabb eset Crepaján.)

Torontál vármegye másik kolera-fészkeben a lakosság indolenciája és könnyelműsége miatt szintén nehéz a védekezés és így a járvány teljes elfojtása is nehezen megy. Bár a járvány pusztítását sikerül a minimumra redukálni, mégis akad egy újabb megbetegedés. Így tegnap történt egy újabb kolera megbetegedés, amely az óvintézkedések be nem tartásából és eltitkolásból eredt. Itt említjük meg, hogy Pancsova városa Crepajáról semmit se enged a városba vitetni és még az onnan jövő embereket sem engedi be. Mután ennyire nem lehet a forgalmat megakadályozni és egy község életfolyamatát valószággal elvágni, az alispán táviratilag kérte a belügyminisztert, hogy utasítsa Pancsova város hatóságát a kellő korlátek betartására.

(Kolera gyanus esetek Resicán.)

Resicai tudósítónk írja: Szirbu Pável románresicai gazda, va'amin két mestoha leánya, Borza Anna és Borza Borbála e hó nyolcadikán kolera gyanus tünetek között megbetegedtek. A hatóság azonnal megtiltotta a legszélsőbbkörű intézkedéseket, amennyiben a gyanus házat és környékét dezinficálta, a házat rendőrökkel körülvette és a betegeket orvosi kezelés alá helyezte. Borza Anna e hó kilencedikén meghalt. Bal it és gyomrát azonnal felküldték megvizsgálás végett a budapesti bakteriológiai intézetbe, azonban a hivatalos vélemény még nem érkezett meg. E hó 11-ik és 12-ike közötti éjjelen Szirbu Pável is meghalt. A meggyezett boncolás után az ő beleit is felküldték Budapestre. Borza Borbála állapota válságos és nem valószínű, hogy a bajt kihaveri. A Borza Anna temetésén résztvevő embereket, valamint azok hozzátartozóit hatóságilag dezinficálták.

VÁROS ÉS MEGYE.

Az él imiszor hamisítók ellen. Serényi Béla gróf földmivelségi miniszter elhatározta, hogy az él imiszor hamisításokról szóló törvényt revizió alá veszi, hogy azt megszorítsa. A miniszter felhívta most a vármegyéket is, hogy ez év végéig tegyenek jelentést, a tapasztalat minő irányban követeli a törvény revizióját.

A béke politikája.

— Aerenthal gróf külügyminiszter
ekszpozéja. —

Távirati tudósítás.

Arad, október 13.

Béke mindenkivel, de ennek a békének fejében a hadsereg végnélküli fejlesztése: ez Aerenthal gróf ma délután tartott exozéjának az alap-gondolata. A miniszter beszéde ez alkalommal meglepetést nem tartalmaz. Történelmi visszapillantása két utolsó esztendő külügyi eseményeire és annak a viszonynak rajzolása, melyben a monarchia Európa többi államaival él. Új utakat nem jelöl ki a nemzetek részére, akiktől előik végső megfeszítését kéri az általa szerencsésnek tartott külügyi helyzet fenntartására.

A nevezetes ülésről itt következik tudósításunk:

A külügyi albizottság ülése.

A delegáció külügyi albizottsága Bécsben ma délután négy órakor Perczel Dezső elnöklésével ülést tartott, a melyen Aerenthal gróf közös külügyminiszter, Schönauich közös hadügyminiszter, Burián báró közös pénzügyminiszter, Montecuccoli gróf tengerészeti parancsnok, továbbá Eszterházy Pál gróf osztályfőnök Tallián Dénes báró miniszteri tanácsos, Szapary Tibor gróf osztálytanácsos, Thallóczy Lajos osztályfőnök és a szakelődök is jelen voltak. Perczel elnök megnyitotta az ülést és nyomban átadta a szót Aerenthal grófnak, aki a következő exozét terjesztette elő:

Aerenthal gróf beszéde.

— Az országos bizottság legutóbbi ülése arra az időre esett, mikor az öfelsége szuverén jogainak Bosznia-Hercegovinára való kiterjesztési akciója éppen megkezdődött. Az azóta lezajlott események még bizonyára mindannyiunk élénk emlékezetében állnak. De mivel az 1908. év ősze óta nem volt alkalmam az országos bizottság előtt megjelenhetni, kötelességemnek tartom erre az akcióra visszatérni és ott venni fel a fonalat, ahol az országos bizottságok akkori tárgyalásai alkalmával elhagytuk.

(Az annekszió létrejötte.)

Az igen tisztelt országos bizottság előtt fekvő vörös könyv tájékoztatást nyújt a kabinetekkel 1908–909. év őszén és telén folytatott tárgyalások felől. Minden fel van véve ebben, ami eszdszerint közölhető volt a kabinetekkel való tárgyalásokról, egyébként azonban ragaszkodniuk kellett a diplomáciai iratok közlése tekintetében a szokásos tartózkodáshoz. A császári és királyi kormány mindjárt azt az álláspontot foglalta el az annekszió kérdésében, hogy az elsősorban köztünk és Törökország között rendezendő ügynek tekintendő. Ezen cél elérésére törekedtem elsősorban és számtalan nehézség leküzdése után sikerült is az egyetértést helyreállítani. Az 1909. év február 29 én aláírt entente jegyzőkönyv a parlamentekben előterjesztett, tartalma tehát ismertnek tekinthető. Miután az ügynek anyagi oldalát ily módon rendeztük, még csak az hiányzott, hogy tekintettel a berlini szerződés 25. cikkére, az alakiságoknak is eleget tegyünk, ami olyképp történt, hogy az idézett cikk törése végett a hatalmak hozzájárulását kértük és azt meg is kaptuk.

(Tisztázott helyzet)

A legutóbbi ülésezések alatt folyt tárgyalásoknál hangsúlyoztam, hogy Bosznia-Herce-

govina államjogi helyzetének tisztázása Törökországgal való viszonyunknak osakis javára válhat a részben főleg az a meggyőződés vezetett, hogy tisztázatlan állapotokból igen könnyen támadhatnak konyodalmak. Az 1866. évi nagy leszámolás elkerülhető, vagy elodázható lett volna, ha az Eris államját képező Schleswig-Holstein nem szolgáltatja a valóban mesterséges módon előidézett összetűzés eszközt. Az Oroszország és Japán közötti két éves háboru is azon nem tiszta helyzetnek volt a következménye, amely a mandzsuriai tartományoknak Oroszország által történt megszállásából keletkezett. Itt azonban minden háborus benyodalmat Törökországgal el akartunk kerülni. Várakozásunk tökéletesen teljesedett is. Az entente jegyzőkönyv által az összes függő kérdések vagy végleg rendezettek, vagy megoldásuk egész világosan meghatározott előfeltételekhez kötöttek.

(Törökország konszolidációja.)

Az új török rendszer teljes mértékben rászolgál baráti támogatásunkra és megalégedésemre szolgál ezt konstatálhatni. Mint a többi hatalmaknak, nekünk is érdekünkben áll Törökország konszolidációja, mert ezáltal megmenekülhetünk azon gondtól, hogy az oszmán birodalom beviszonyaival kelljen foglalkoznunk. Az 1908. évi nyári események bekövetkezése után a wieni kabinet átlátta, hogy teljesen megváltozott helyzet létesült, melyivel szemben a hatalmaknak egyöntetűen kell állást foglalni, hogy a nagyobb veszély elkerültesék. Ehhez a feladathoz a többi hatalom is csatlakozott. Csak ismételnem, hogy szinte jóindulattal kísérjük a törökországi új rendszer törekvéseit, melyektől a jó közigazgatás megteremtését és a birodalom hatalmi állásának megszilárdulását várjuk úgy bifelé, mint kifelé.

(A hármass szövetség)

Megalégedéssel közölhetem, hogy a monarchia az összes hatalmakkal jó viszonyban van. Az utóbbi események megmutatják, hogy szövetségünknek reális értéke van. A Bethmann-Hollweg német birodalmi kancellárral és San Giuliano olasz külügyminiszter urakkal a folyó évben történt találkozásaim alkalmat szolgáltatott arra, hogy a két államférfiúval eszmecsere folytassak és felfogásaink teljes meg egyezését újlag megállapítsam. Alig kell kifejezetten hangsúlyoznom, hogy a szövetségek fenn tartása jogi politikánk rendíthetetlen alapját képezni, de azért nem fogunk megelégedezni a többi hatalmakkal szemben való viszonyról sem, sőt a leg gondosabban fogjuk ápolni azokat. A hármass szövetség nem irányul senki ellen sem. A többi hatalmat azzal az elfogulatlansággal itéljük meg, amelyet a magunk összeállítására vonatkozólag is kívánunk a többi hatalmaktól. Jelenleg nincsenek komolyabb jelentőségű kérdések napirenden és a hatalmak között sincs feszültség, de korunkban, amikor az események is rohamos folyamatot vehetnek, könnyen előállhat ilyen helyzet.

(Gazdasági politika Keleten.)

Politikánk azonos úgy a nagyhatalmak közötti vonatkozásokkal, mint a közeli Keletet illető viszulásokkal szemben. A békét akarjuk fentartani és az egyensúlyt. Ez volt és ez marad feladata a dunai monarchiának, a mely századok óta fontos szerepet tölt be a Nyugat és Kelet érdekei közti kiegyenlítő munkában. — De ennek a feladatnak csak akkor felelhetünk meg, ha sikerülni fog dékeleli szomszédainkkal szorosabb gazdasági összeköttetésbe lépni. Ez ellen a gazdasági összeköttetés ellen, amelynek pedig meg van minden előfeltétele, több oldalról kikeltek. Én

azonban ennek létesítésére irányuló fáradozásaimat esüggedés nélkül folytattam és a jövőben is folytatni fogom. Mert meg vagyok győződve, hogy a Kelettel való viszonyban a feladatot a vele való gazdasági viszony rendezése képezi.

Nem kerülték el figyelmemet azok a nehézségek, amelyek e tekintetben elem tornyosulnak s azért helyesnek tartom ezen tervek fokozatos kiépítését. Ha nem is mindent, de sokat várck attól, hogy érdekelt körökben mind nagyobb tért fog hódítani az a meggyőződés, hogy gazdasági életünk fejlődése teljes összhangban áll ezzel a programmal.

(Kereskedelmi szerződések.)

Sikert ígérő kezdetnek tartom a román és szerb kormányokkal hosszabb tárgyalás után kötött szerződések, amelyek közül az első már szeptember elsején életbe lépett, a másik pedig remélhetőleg a legközelebb életbe fog lépni.

A tárgyalások a montenegrói királysággal is megindultak és valószínű, hogy a tárgyalások a kereskedelmi szerződések megkötésére fognak vezetni, miáltal ezen szomszéd állammal való kereskedelem részéről az ez irányban kifejezésre jutott kívánások megfelelő alapot nyernek.

A bolgár királysággal fennálló viszony revíziója is legközelebb meg fog történni, mi helyt az új rendezés alapjaira nézve megegyezés jön létre. Ez pedig hihetőleg nem fog sokáig kéenni. A Portával létesítendő megállapodások kritériumai az 1909. évi entente jegyzőkönyvében meg vannak határozva és a monarchiával kötendő szerződések előmunkálatai már meg is kezdődtek Törökországban.

Ezzel kapcsolatban rá kívánok mutatni arra, hogy mint annak idején Bulgária, úgy később Montenegró érdemteljes uralkodója ötvenéves jubileuma alkalmával királlyá emeltették s ez alkalomból üdvözöltük és a többi hatalmakkal együtt azonnal elismertük.

(Belső megerősödés.)

Ezen fejtegetésemben a lefolyt válság befejezéséről szorosán körvenalazott képet igy akarom nyújtani. Örülök, hogy a krízist véglegesen meg lehetett oldani. Most pedig tegyük magunkévá azt a mondást, amit Guiret a múlt század harminc éveiben mondott Lajos Fülöp királynak és dolgozzunk er nyedetlenül belső megerősödésünkért és külhatalmi állásunk megtartásért. De ez a cél csak úgy lesz elérhető, ha harcképes sereg és flottá áll rendelkezésükre. Amidőn a költségvetés elfogadását ajánlom, legyen szabad egyszersmint azon biztos reményemnek is kifejezést adni, hogy az országos bizottság ugy ezt, valamint a hadügyi és tengerészeti költségvetést is el fogja fogadni.

A vita elhalasztása.

Husz percig tartott, míg a külügyminiszter befejezte fejtegetéseinek felolvasását.

Perczel Dezső elnök jelentette, hogy a most elhangzott németnyelvű beszédet még a délután folyamán magyar fordításban kézhez kapják a bizottság tagjai. Javaslatba hozta, hogy a vitát, mint hogy a költségvetést csak tegnap osztották ki és így tanulmányozni nem volt elég idő, halasszák el köddre. A bizottság ehhez hozzájárult.

Az exozé hatása.

Bécsi diplomáciai körökben igen jó hatást tett úgy a trónbeszéd, mint az exozé. Különösen azt tartják helyesnek, hogy Német- és Olaszországhoz való viszonyunk között nem

tettek különbséget. Ebben azt látják az illető körök, hogy Aerenthal és San Giuliano találkozásánál az esetleg fenforgó ellentétet teljesen elsimította.

Csalás

rendőr-egyenruhában.

— 1200 üveg befőttet szedtek össze. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

Néhány nap óta két nyájnak egyáltalában nem nevezhető idegen járja be az aradi utcákat. Az egyik zöld bő köppényt hord, a másik pedig az aradi rendőrség díszes egyenruháját viseli. A eskője mellett egy 163-as szám fészeg. A jó buzsáki románok már ebből is rájöhetnek volna, hogy itt valami hamisság rejtőzik, mert még a főkapitány legrózsásabb álmaiban sem fordul elő a 163-as szám, mint az aradi rendőrség létszámjelzője. Mint-hogy azonban a buzsákiak rendőrt csak olyankor látnak, amikor bepálincázott állapotban beverik egymás fejét és a nagykorosma ablakait, ez az állapot pedig nem alkalmas arra, hogy a létszámjelző felett megfigyeléseket tegyenek, a két idegen minden akadály, gyanakvás és baj nélkül léphetett fel a különböző Jovanovok, Stypek és Szelezsánok háztájain:

— A rendőrségtől jövünk — mondta a zöld köppenyos. — *Adjátok elő a befőttet, ami csak van, mert a kolera miatt el kell kobozni.* A gyümölcsöt ki fogjuk önteni a Marosba, az üres üveget meg visszakapjátok. Jöjjetek be csütörtökön reggel a rendőrségre.

A különféle Szelezsánok élénk engedelmességgel adták át a télire eltett beföttet a hatóságoknak, mert Gájban a rendőrségi tekintély még a maga megosoribatlan épségében áll és ragyog. Baj csak azoknál történt, akiknek nem volt dunsztjuk arról, hogy mi is az a dunszt. Alkálában véve azonban az idegenek vállalkozása meglehetősen eredménnyel végződött, mert körülbelül 1200 üveg befőttet szedtek össze három nap alatt. A beföttet kocsiakra rakták és tegnap délután nyomtalanul elléptek.

Nagy volt aztán a meglepetés, mikor ma reggel egész csomó gáji gazda állított be a rendőrségre. A meglepetés csak fokozódott, mikor a gájiak elmondták jövetelük célját.

A dunsztos üvegekért jöttünk hadnagy ur, — magyarázta az egyik Jovanov Hoffmann rendőrhadnagy — az üvegekért, amiket a doktor ur mag a biztos ur vitt el tőlünk tegnapelőtt.

Hoffmann-nak nem volt róla tudomása, de nem tudott róla a főkapitány sem. Kitelefonáltak Gájba, ahonnan aztán megkapták a felvilágosítást. Időközben ugyanis Rámer kapitánynak jelentést tettek a dologról és kiderült a szélhámosság.

A nyálank osalókat nagyban nyomozza a rendőrség, amely főleg arra kíváncsi, honnan szerzett az egyik csaló rendőri egyenruhát?

Minden tréfától eltekintve azonban ez a két szélhámosság határozottan megérdemli, hogy a rendőrség rájuk tegye a kezét. Ugyanis ma már nemcsak Gájkülvárosban, hanem a közelebbiek városrészekben: Sarkadon és Erzsébetvárosban is garázdálkodtak. Ezekben a helyeken már nemcsak beföttet követeltek, hanem uborkát, paradicsomot, savanyupaprikát és mindazokat a kellemességeket, amelyeket a gondos háziasszonyok télire elraktároztak.

Az Erzsébetvárosban hamarosan híre futott ennek és a legnagyobb felháborodással tárgyalták az állítólagos rendőri intézkedést. Sok helyen az asszonyok piszkafával fogadták a két jómadarat.

— Takarodjanak innen, — kiáltottak a harcias nők.

— Viselkedjenek nyugodtabban, mert a rend-

őrséggel gyűlnék meg a bajuk, — felelte a két csaló.

Erre a szegény, hiszékeny asszonyok szépen átadták a nehéz pénzeket eltett beföttet. Sok csalásban úgy gondolkodtak, hogy inkább a gyerekek egyék meg a beföttet, minthogy rendőrkézre kerüljön és ezért még a csalók megérkezése előtt tálakba öntve adták oda az édességeket a gyerekeknek.

Késő délután sokan Tisch Mór dr. városi főorvoshoz fordultak panaszszal, aki a legnagyobb felháborodással tiltakozott az ellen, hogy ő ilyen utasítást adott volna ki a rendőröknek. Így aztán többen megtudták, hogy a beföttre éhes két „hatósági személy” — közönséges csaló.

Egy különködő

urinő végrendelete.

— Aki negyven évig nem hagyta el a lakását. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

Az Aradi Közlöny Versecről levelet kapott, amelyben a minap elhunyt egyik urinő végrendeletére hívják föl a figyelmünket. Az urinő, akitől szó van, Dimitrovics Mihály dr. ismert dugaszorvos özvegye. Az illető, aki a levelet írta, arra figyelmeztetett bennünket, hogy a különködő urinő végrendelezése körül titokzatos homályosság keletkezett. Ugyanis az orvos özvegye vagyonának legnagyobb részét társalkodójára hagyta és ezzel anyagilag megrövidültek rokonai, akik között van Konst Emil, aradi százados felesége is.

A levél kapcsán tudakozódtunk özvegy Dimitrovicsné élete felől és a következő nem mindennapi tényeket tudtuk meg:

A most elhunyt urinő, aki 68 évet élt, bécsi színész korában megismerkedett Dimitrovics Mihály dr. orvossal; Dimitrovics megszerette a feltűnő szépségű huszonegy esztendő és hölgyet feleségévé tette. Akkor még állandóan Bécsben lakott, de az orvos olyan féltékeny természetű volt, hogy mindenáron ki akarta vonni ifju hitvesét a nagyvárosi élet esábitó légköréből. Ezért családi összeköttetései segítségével megvásárolta magát Versecen hatósági orvosnak. Alig néhány kőig éltek csak teljesen zavartalan harmóniában a szerelmesek. Az orvosban ugyanis ismét feltámadt a féltékenység és gyötörni kezdte ártatlan feleségét. Még a legközelebbi férfirokonait se engedte lakásába, mert féltette tőlük szépséges hitvesét. Megtörtént, hogy Ausztriából megérkezett az urnő egyik nagybátyja.

— Kicsoda Ön? — kérdezte tőle az orvos.

— A nagybátyám, — mondta a szép asszony, még mielőtt rokona a meglepetéstől szóhoz jutna.

— Ez mesebeszéd. Önről soha nem beszélt nekem a feleségem. Tessék távozni.

És a nagybácsi elkullogott a lakásból. Máskor megtörtént az, hogy Dimitrovicsék bálba készültek. Valami jóidékonycélú mulatság volt, amelyen a humánus mozgalmakban szereplő orvosné lett volna a védőasszony. Dimitrovics dr. ellenezte a bálba menést, de felesége nem akart lemondani erről.

— Megigérttem, — mondta — nem nevetgethetem ki magamat.

— Jó, — felelte erre a férje — menjünk el, de kijelentem, ha táncolni mer valakivel, akkor a bálteremben lövöm agyon.

Erre az urnő levette tőlikabátját és otthon maradt. Ennek már negyven esztendeje. Megbízható forrásunk szerint ettől az időtől fogva az urnő nem ment ki a lakásából. Idegbeség lett és kerülte az embereket, akik-

től féltékeny ura különben is elriasztotta. Egy Márk Julia nevű polgárnényt vet maga mellé társalkodónőnek és férjén kívül ez volt egyedüli társasága. Az ura mellett husz esztendőig élt úgy, mintha üvegszekrényben lett volna.

Amikor a férje meghalt, folytatta eddigi zárkózott életmódját. Soha mással nem érintkezett, mint a lakása személyzetével.

Az utóbbi években kereste föl őt Konst Emil aradi százados felesége, akinek unokanénje volt Dimitrovicsné. A századosné csak nagynehezen ismerte föl, mert rokonainak emléke teljesen elmosódott memoriájában. Konstné mindössze kétszer volt nála és a napokban kereste föl harmadszor. De ekkor már csak a temetésére mehetett el. Három nappal ezelőtt halt meg, miután végrendeletet készített. Negyedmilió korona maradt utána s ezt a következőleg osztotta föl:

Márk Julia társalkodónőnek	160 ezer kor.
Márk Julia unokaöccsének	20 " "
Konsténak	50 " "
Egy másik rokonnak	20 " "

Kézpénzben tizenkétezer korona maradt; a többi értékpapirokban fekszik. Nagy értékű ékszereit is a társalkodónő örökölte.

A külön életű urinő rokonai körében a végrendeletet élécken kommentálják.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Dolovai nábob leánya, színmű. Kápolnay Sárika, a kolozsvári Nemzeti Színház tagjának vendégfellépésével. B) bérlet. Szombat: Szép Helena, operett. Teljesen új betanulás-al. C) bérlet.

* Vendrey az aradi közönséghez. A Vigszínház kiváló művésze, Vendrey Ferenc, akinek anyni kellemes órákat köszönhet az aradi közönség, most, hogy az ő dédelgető szeretettel felnevelt kislánya az aradi publikum előtt bontogatja szárnyait, megleghangu levélben mondott köszönetet lapunk színházi rovatvezetőjének, azért a meleg fogadtatásért, melyben Vendrey Vilma bemutatkozását részesítették. A kedves levélből ez az üzenet szól a publikumnak:

„Gondolkozom, hogy miképpen rójam le hálaamat ennek a szívemhez nőtt aranyos közönségnek és nem látok más megoldást, minthogy majd adandó alkalommal iparkodni fogok lehetőleg jól játszani előtte.”

Bizonyára örömmel veszi tudomásul a közönség a kitűnő művész kedves megemlékezését és ígéretét, bár Vendreynek már iparkodnia sem kell, hogy játéka mindenkinek gyönyörűségére szolgáljon.

* A dolovai nábob leánya vendéggel. Nagy érdeklődés előzi meg Kápolnay Sárikanak, a kolozsvári Nemzeti Színház tehetséges és kedvelt tagjának holnapi vendégszerzését. A fiatal művésznő Herczeg Ferenc hatásos színművében, A dolovai nábob leányában lép fel és Jób Vilmát játssza. A többi főszereplő a következő: Novák Irén, Follinusné, Szendrey, Kesztler, Delli, Várnay és Vass.

* Szép Helena. A halhatatlan Offenbach egyik legkedvesebb operettjét, a Szép Helenát eleveníti fel szombaton a színtársulat. Nagyobb gondal készül a színház a szombati reprisre, mint akárhány bemutató előadásra. Offenbach remekműve sok újításon és átdolgozáson ment keresztül, amíg most ismét színre kerül. A főszerepeket Dióssy Nusi, Benkóné, Huszár, Heltai, Ladiszlav és Polgár játsszák.

* Ujdonság. A színház legközelebbi ujdonsága a Csituj szívem oimü bohózat lesz, amely a budapesti Vigszínháznak nagyszerű műsorarábja.

* Newyorktól Genuáig. Lelbilineselő látványosságot nyújt az *Urania* pompás műsorának hatalmas kepe, mely egy tengeri utazást mutat be Newyorktól Genuáig. Előbb töviről-hegyire megismerkedünk az észak-német Lloyd hatalmas oceanjárójával, látjuk amint szénnet ellátják a hajókolosozást, majd tengerre szállunk Newyork hatalmas kikötőjében. Megható látvány a partonálló ezernyi néptömeg busosüdvözlése a messzire induló hajóól. Utközben elhadunk az Ázori szigetek mellett, kikötünk Gibraltárban, ahol egy sétát teszünk és megismerkedünk a most különös érdekességű szigettel, ahol Manuel, a számfűzött portugál király talált vendégszerető fogadtatásra. Onnét gyönyörű tengeri utazás után Genuába érkezve, remek képet nyújt a legegység olasz városok egyikének pompás látkepe. 241

Kormányválság

a készfizetések miatt?

— A magyar kormány álláspontja. —

Távirati tudósítás.

Arad, október 13.

Lukács László pénzügyminiszter ma délelőtt tizenegy órakor meglátogatta Bilinszky lovag osztrák pénzügyminisztert. A két államférfiu hosszú beszélgetést folytatott a bankszabadság megőrzéséről és a készfizetések megkezdése dolgában. Ez az értekezés előkészítette azt a tárgyalást, amelyet ebben a két pénzügyminiszter között terveznek. Még nem bizonyos, vajon lehetséges lesz-e ezt a tanácskozást holnap befejezni és lehetséges, hogy a szombati napot is ennek a két kérdésnek fogják szentelni.

A készfizetések dolgáról a *Neue Freie Presse* ma esti száma azt jelenti, hogy az illetékes magyar kormánykörök nem bíznak abban, hogy a készfizetés kérdésében megegyezés fog létrejönni és nincsen kizárva, hogy ebben a kérdésben belátható időben válságos fordulat fog bekövetkezni. A magyar kormány ennek következtében el van tőkélve, hogy még azt a tárgyalást sem kezdi meg, amely a bank vezetésével a szabadság meghosszabbítása iránt folytatandó, ha nem sikerül előbb az osztrák kormánnyal a készfizetések dolgában oly megállapodásra jutni, amely a magyar kormány álláspontjával számol.

Az utóbbi időben erről a kérdésről Magyarországon ismételtelen megtartott minisiteri tanácskozásokon minden irányban helyesen megfontolták a helyzetet és a sürü tanácskozásknak az lett az eredményük, hogy a magyar kormány abban az esetben, ha ebben a dologban programját nem tudná megvalósítani, az ezzel járó összes következményeket le fogja vonni. A minisztertanács formászerű határozatot még nem hozott, mert az osztrák kormánnyal még folytatja a tárgyalást. Még nem állapították meg formászerűen, hogy a készfizetések dolgában a megegyezés nem jöhet létre, de a tárgyalás már nem húzódhat sokáig, mert a jövő héten okvetlenül el kell következnie a döntésnek arra nézve, hogy az év végén lejáró bankszabadsággal mi történjék és így ha idejekorán nem következik be kedvező fordulat, akkor nagyon valószínű, hogy a kérdés rövid időn belül válságos fordulatra vezet.

Osztrák résről a parlamenti nehézségeken kívül, amelyeket a magyar kormánykörök elismernek, nem tudnak semmiféle olyan argumentumot felhozni, amely elvi alapon utjában állana a készfizetések megkezdésének, de tudvalevő, hogy az osztrák kormány viselkedését az osztrák pártok irányítják, amelyeket Magyarország iránt való viselkedésükben nem feltétlen jóakarát vezet.

Ezzel szemben a *Bud. Tud.*-ot illetékes helyen annak a megállapítására hatalmazták fel, hogy a készfizetések és a bankkérdés és a hozzájuk kapcsolódó kérdések tárgyalása komoly természetű ugyan, de mivel a kérdések

tárgyalásáról egyelőre nem állapítható meg, milyen irányt fognak venni, az az állítás, hogy a kormány helyzete már most kritikusra fordult, teljesen téves.

Bécsből jelentik: Lukács László pénzügyminiszter ma rövid megbeszélést folytatott Bilinszky osztrák pénzügyminiszterrel, amelyen megállapodás történt arra nézve, hogy a két miniszterelnök és két pénzügyminiszter holnap délelőtt 10 órakor az osztrák miniszterelnökségi palotában tanácskozássra fognak összejönni. A tanácskozáson a bankkérdésről és az ezzel összefüggő kérdésekről lesz szó.

Franciaország

általános sztrájk előtt.

— Terjed a vasutasok ellentállása. — Párist éhínség fenyegeti. —

Távirati tudósítás.

Arad, október 13.

A franciaországi északi vasuton kitört sztrájk mára forradalmi állapotba sodorta Franciaország valamennyi vasutasát. A sztrájkot nem tudták elnyomni, ellenkezőleg, a kormánynak arra az állásfoglalására, hogy a vasutársaság védelmére kelt s drákói szigorral lépett föl a sztrájkolókkal szemben, az ország többi vasutjának alkalmazottai is sztrájkba álltak. A francia vasutasok nemzeti szindikátusának sztrájkbizottsága megadta a jelet az általános sztrájkra s a jeladásra megszűnt a forgalom a keleti vonaton s a nemrég államosított nyugati vasuton is. A Páris—Lyon—Mediterraine vasut alkalmazottai szintén elhatározták, hogy csatlakoznak a sztrájkolókhöz s hasonló határozatra készül a párisi földalatti villamosvasut személyzete is.

A sztrájkolók, hogy még félelmesebb tegyek föllépésüket, sokféle erőszakosságokat is követnek el: a sineket megrongálják, a vonatokat kizökentik s egymásba vezetik. A táviróvonalakat is több helyt elpusztították.

A sztrájk következtében megakadt a postaforgalom, ugy, hogy a postaigazgatóság s a nagy gégek automobiljáratok berendezését tervezik. E mellett igen nehéz volt Párisnak és a nagyobb vidéki városoknak az élelmezése is.

A kormány a magyar mintához folyamodott a sztrájk megtörésére: állami rendelkezés alá vette az összes vasutakat s kiadta a tartalékos vasutasoknak a fegyvergyakorlatra való behívó parancsot. Közel harmincezer vasutast szólítottak zászló alá, hogy aztán mint katonákat kényszerítsék őket a vasuti szolgálat teljesítésére. A vasutasok már előzőleg elhatározták, hogy a behívó parancsok nem engedelmeskednek. Ha e határozatuk mellett megállanak, Franciaországban általános lesz a fölfordulás és anarchia. A Briand-kabinet válságos napokat él s könnyen belebukhatik a vasutasok forradalmába.

A sztrájkról ma a következő táviratokat kaptuk:

Általános a sztrájk.

Páris. Az Orleans-vasut alkalmazottai este tartott gyűlésükön elhatározták, hogy haladéktalanul beszüntetik a munkát.

Lyon. A Páris—Lyon—Mediterraine vasuthálózat alkalmazottainak nemzeti szindikátusa az általános sztrájkot proklamálta, amely éjféltől fog kezdődni.

Páris. A kőművesek este gyűlést tartottak, melyben elhatározták, hogy holnap reggel általános sztrájkba lépnek. Az államvasuti alkalmazottak szindikátusa proklamálta az általános sztrájkot, hogy követeléseiket keresztülvigyék. Bizottságot küldtek ki, melynek feladata lesz a munka beszüntetésének időpontját elrendelni. A keleti vasut mozdonyvezetői és fűtői elhatározták, hogy sztrájkba lépnek.

Automobil uszora.

London. Páris és London közt a közlekedés tegnap nem volt olyan nagy mértékben megzavarva, mint ahogy előrelátták. Párisból a vonatok két három órai késéssel érkeztek Calaisba. A postai szolgálatot részben automobilon teljesítik. Sok utas is automobilon utazik Belgiumba és Németországba. Az utazás díja Párisból Calaisba, vagy Boulogneba 100—150 frank. A Basel—Boulogne—folkeztowni vonat utasai azt beszélik, hogy a vonatot a francia határon túl katonák vezették. Párisban azonban, a menettérítési jegyek tulajdonosaitól eltekintve, csak olyanok kapnak jegyet, akiknek igen fontos az ügyük. Több londoni és párisi cég automobilszolgálatot rendezett be Páris és London között. A menetdíj négy személy részére 15 font sterling.

Berlin. A vasuti sztrájk következményei egyre érezhetőbbé válnak. Iteni üzletemberek ma Párisba teit automobilutakért 450 frankig terjedő összegeket fizettek.

Nem használ a mozgósítás.

A mozgósítás megtörtént és ezzel a kormány majdnem 30.000 hadköteles, illetőleg tartalékos vasutast rendelt holnapról fogva három heti gyakorlatra fegyver alá. De mi fog történni, ha a behívottak nem engedelmeskednek a parancsoknak? Háboru esetén katonaszökevénynek tekintik az engedetlen és statáriális uton agyonlövők, most azonban el lehet készülni rá a kormány, hogy nagyon kevesen fognak bevonulni a mozgósítási parancsra és 30.000 katonaszökevénynyel nem lehet könnyen elbánni. Katonai mozgósítás aligha fog segíteni, sőt fölé, hogy a mobilizálás még inkább feltűzeli a sztrájkolók harci kedvét és munkabeszüntetésre fogja bírni a rokonszakszaktakat. A gőzhajó társaságok alkalmazottai máris mozgolódnak, a közuti vasutak is könnyen megállanak, a világítási munkások ultimátumot küldtek a városi hatóságnak és ha két hónap előtt felállított bérköveteléseik hamarosan nem teljesednek, sötétség borul Páris városára.

Fenyegető éhínség.

Husínség fenyeget a fővárosban. Tegnapelőtt még rengeteg mennyiségű husszállítmányok érkeztek a hűtőkocsikon, tegnap egész tehervonatok kimaradtak és míg tegnapelőtt 165 ezer kilogramm tengeri hal jött Párisba vasuton, már tegnap csak 60 ezer kilogramm érkezett. Főzelékféléket, zöldséget, tojást és tejet nem lehet kapni a vásárcsarnokokban.

A főváros hatósága az élelmiszerinségen úgy akar segíteni, hogy a személyszállító hajókat próbálja beállítani eleségszállításra. De alig pendítette meg a tervet, a gőzhajózási társaságok alkalmazottai gyűlést tartottak és szolidárisaknak jelentették ki magukat a sztrájkoló vasutasokkal. Ha mesterséges uton akarja az államhatalom letörni a sztrájkot, akkor még óriásibb lesz a munkabeszüntetés.

Erőszakosságok.

Hivatalos szépitgetések ellenére tény az, hogy a keleti vasutársaság és az Orleans-vasut alkalmazottai már is csatlakoztak a sztrájkhoz. A villamos közuti vasut és a földalatti vasut alkalmazottai csak a jelre várnak, hogy megállítsák a kocsikat. A sztrájkolók elpusztították a vasuti jelzőkészülékeket. A katonai vasuti ezred legénysége nem használható vonatok vezetésére, legföljebb fűtőknek és váltófűtőknek alkalmasak.

Colombes környékén a nyugati vasut vonalán a mozdonyvezető tegnap nyílt pályán megállította a lokomotívot. Az utasok kiugrártak és kegyellenül elverték a mozdonyvezetőt és a fűtőt.

As összes állomásokon hadifelszereléssel ellátott csapatok toborzóznak. A vasuti tudakozódó irodákat tegnap megostromolták, míg végre plakátokon értesítették a közönséget, hogy egyelőre a vasutigazgatóság maga sem tudja, hogy a vonatok mikor indulnak.

Véres összetűzések várhatók.

Páris. A sztrájkoló vasutasok katonailag vannak szervezve s jelvényeket viselnek. A mozgósítási parancsnak, illetve a katonai behívónak igen sokan rem tettek eleget s ezért igen szigorúan meg fogják büntetni ezeket az engedetleneket. A sztrájkolók erőszakoskodnak, a táviró- és telefontelefonokat elvagdossák, a sineket felszaggatják. Eddig mintegy 150 embert tartóztattak le. **Milleraud** miniszter, tekintettel arra, hogy a dolgozni akaró vasutasokat a sztrájkolók megfélemlítik, feljegyeztette azokat arra, hogy fegyvert hordjanak magukkal. Ez az intézkedés nagy visszataszítást szült, mert előreláthatólag nagy vérontásra fog vezetni.

Akinek a trónörökös a pártfogója.

— Sikasztóménieskari főhadnagy. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13

A múlt télen megírtuk, hogy a fogarasi törvényszék vizsgálóbírája elfogató parancsot adott **Arbutina Arthur** volt ménieskari huszárfőhadnagy ellen, akivel azzal gyarúsították, hogy a fogarasmegyei kórháznak kezeire bízott pénzeit, mint annak gondnoka, elcsikkasztotta és megsejéskött. Azt az állítólagos feltevést is ismertettük, hogy **Arbutina** valószínűleg Bécsbe ment és ott jelentkezik **Ferenc Ferdinánd** trónörökösénél, hogy tőle segítséget kérjen. Ezt az a tény tette valószínűvé, hogy **Arbutina**, aki egyike a legjobb lovasoknak, tanítója volt a trónörökös gyermekeinek. A dalsás katonatiszt Bécsben igen nagy lábon élt, a legelőkelőbb társaságokba tudott bejárni biztosítani a maga részére és talán a legényesebb katonai karriert csinálja, ha sorsosági miatt nem kell hirtelen távoznia a trónörökös udvarából.

Ma egy hivatalos akta teszi hihetővé, hogy a bünbe esett férfi kegyelemre talált magas pártfogójánál, aki segédkezet nyújtott ahhoz, hogy a könnyelmű és léha élet áldozatául esett nagyteheteágú ember elkerülje a reá várakozó börtönt. Uglátászik, hogy a trónörökös megszűnt a **Arbutina**-t, mert a Fogarasmegye alispánja által kiadott körözés levélből az tűnik ki, hogy a kórház kára megtérült és a „további eljárást ezért mellőzi a hatóság.”

A körözvény így szól:

„**Arbutina Arthur** vármegyei közkórházi ideiglenes gondnokot azon cselekménye folytán, hogy feljebbvalójának tudomása és engedélye nélkül állomását elhagyva, ismeretlen helyre távozott, továbbá, mert a megtartott rovincsolás és hivatalvizsgálat alkalmával terhére eső nagyobb fokú hanyagság, súlyos hivatali kötelességmegtartás és kezelési rendtelenség, ugyancsak a kezeihez befolyt kórházi pénzekben jelentékenyebb összegű hiányt találtak; tekintve, hogy a hiányösszeg azonnal helyrehozottatott, a további eljárás mellőzésével, de a netalan később felidezhető kár iránti felelősség fenntartása mellett, állásából ezennel elbocsátom és az általa kórházgondnok minőségben élvezett fizetését és többi járandóságokat egyidejűleg beszüntetem. Ezen véghatározat ellen fellebbezésnek nincs helye.”

Fogarasiól azt írják, hogy az ideiglenesen kinevezett kórházgondnok néhány év előtt tagja volt a sepi-szentgyörgyi társaságnak, a hol mint ménieskari főhadnagy teljesített szolgálatot. A főhadnagy rendkívül nagy lábon élt, temérdek adósságot csinált, amiért Foga-

rasra helyezték át s itt rendelkezési állományba került. Összeköttetései révén azonban sikerült a fogarasi közkórház gondnokságát nyugdíjazásáig ideiglenesen megszerezni. **Arbutina** azonban továbbra is nagy lábon élt. Így esett azután, hogy szeptember 26-án bejelentés nélkül távozott Fogarasiól, de a kezeihez befolyt kórházi pénzekben jelentékenyebb összegű hiányt hagyott hátra. A hiányzó pénzek pótlása tekintetében érdekes kombinációk forognak közszájon. Így nem kisebb személyiséget emlígetnek **Arbutina** megmentőjeként, mint **Ferenc Ferdinánd** királyi herceget, a trónörökösét. A főherceg azért van olyan különös rokonszenvvel a volt főhadnagy iránt, mert gyermekeinek lovaglómestere volt. Az előkelő társaságok véleménye szerint **Arbutina** Amerikába vándorolt.

A recept-csalás összegének megállapítása.

— Huszonkétezer korona a kár. —

Távirati tudósítás.

Arad, október 13

Huszonkétezer korona az a kár, melyet **Glück Rezső** gyógyszerész és **Fränkl Lipót** dr. orvos tünös összejártszása, vak-recept manipulációja a fővárosi munkásbiztosító pénztárnak okozott. A kár megtérül (s mint fővárosi tudósítónk jelentése mondja, a gyanu itottak holnap szabadlábra kerülnek. A nagy hullámokat vetett ügyben történekről ma a következőket jelenti fővárosi tudósítónk:

Mekkora a kárösszeg?

A recept-csalások dolgában a munkásbiztosító pénztár igazgatósága ma huszonkétezer koronában állapította meg véglegesen a kár összegét. **Vázsonyi Vilmos** dr., **Kovács J. nő** dr. és **Pajor Ernő** dr. védők ezt az összeget nyomban deponálták a törvényszéken. Míurán a kár megtérülése így biztosítva van, valószínű, hogy a vizsgálóbíró holnap mindhárom gyanúsítottat szabadlábra helyezi.

Mi történt az Apostolban?

Az „Apostol” gyógyszerár 1908. óta ma már a harmadik kézben van. 1908-ban adta el **Halápy Frigyes Örkényi** Husz gyógyszerésznek. És míg **Halápy** alatt **Fränkl** drnak egy receptje sem fordult elő a gyógyszerárban, mi helyt **Örkényi** átvette, sűrűn keresték fel a betegek a patikát **Fränkl Lipót** receptjeivel. A munkásbiztosító gyanúja ezért **Örkényi** ellen irányult és garmadával szállították a **Fränkl** receptjeit **Sándor László**hoz. **Örkényi** ki is hallgatták, de állhatatosan tagad.

Ujabb gyanúsítottak.

A vizsgálatot kiterjesztették **Fränklen** kívül még egy orvosra és egy váci körzeti gyógyszerészre, akiknek neveit azonban a rendőrség egyelőre titokban tartja. A mai vagy holnap nap folyamán azonban bridézük őket és akkor ki fog derülni, kitről van szó.

A vénykönyvek.

Mielőtt a munkásbetegségélyző a mostani receptrendszerre tért át, vénykönyvecskéket használt, melyeken kétfős recepten tartoztak az orvosok rendsúri. A könyvben maradt recept volt az ellenőrzés. Csak hogy arra jötték rá a betegségélyzőnél, hogy ezeket a könyvecskéket egyes orvosok és gyógyszerészek elszedik a pénztári tagoktól, a tagok vénykönyveit minduntalan elvesznek és „idegenek” által lesznek használatba. Amikor erre rájöttek, a recept-könyvecskéket beszedték, megszüntették és a mostani recept-rendszert léptették életbe.

Az ügyesség foglyai.

Több fővárosi lap ma reggel azt írta, hogy a letartóztatottak visszavonták **Sándor** kapitány

előtt tett beismerő vallomását. Mint most tudósítónk jelenti, a rendőrség jegyzőkönyvében nincs annak nyoma, hogy a terheltek beismerő vallomását visszavonták volna.

Ma délelőtt különben **Sándor László** kihallgatta **Muschitz Gézá**t, a Szőlőssy-patika gondnokát és **Markbreiter Ferenc**et, a Braungyógyszerár volt gondnokát. Azok az újságírók, hogy **Markbreiter** már tegnap kihallgatták, valótlanak.

Sándor László lepecsételte az iratokat és bünjeleket és délután két órakor a terhelteket átkísértette az ügyességre.

Pető Sándor képviselő a munkásbiztosító nevében kérvényt nyújtott be, amelyben a terheltek egész vagyonára kéri a biztosítási végrehajtást huszonötezer korona szenvedett kár erejéig.

Mentőtanuk Fränkl mellett.

A letartóztatott orvos vádjánál többet jelentkeztek volt páciensei közül, akik hajlandók tanúsítani, hogy az orvos csakugyan rendelt a számukra olyan gyógyszereket, a melyek a pénztár szabályai szerint nem jártak volna nélkül. Ezekért előrelétképpen más, megengedett gyógyszerreceptjeit adta és írta: „kicsereleendő.”

Brun gyógyszerész ügyvédje összeállította a **Fränkl** által kiállított receptek kimutatását az 1909. év folyamán és 1910. áprilisáig, a mikor a gyógyszerárt eladta. A **Fränkl**-féle receptek értéke kétezerhatszáz korona. Ebből 30 százalék eredmény a munkásbiztosító számára levonandó, marad körülbelül kétezer korona. Ha már most feltesszük, hogy a receptek fele fiktiiv — mondja a védő — a pénztár kára **Brun** részéről mindössze ezer korona.

HIREK.

— **Időjárás.** Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 14-én az időjárás: enyhe, nyugaton és délen elvélve hűvös.

— **Meghívó.** A II. kerületi aradi nemzeti munkapárt választmányát e hó 17-én, hétfőn este egynegyed 9 órakor a „Központi Szálloda” földszinti kistermében megtartandó ülésre tisztelettel meghívom. **Szalay Károly** dr. II. ker. elnök.

— **Az orosz cár látogatása Vilmos császárnál.** Az orosz cár október 20-án meglátogatja II. Vilmos német császárt Potsdamban. A látogatás teljesen családi jellegű lesz. Vilmos császár nemsokára visszaszadja a látogatót. November 4-én utra kel és **Petervárra** utasik, ahol a táii palotában rendeznek be számára lakosztályokat.

— **Szerajevói magyarok sürgönye Tisza Istvánhoz.** A szerajevói magyarság október 6-án a következő táviratot küldötte **Aradra**:

Tisza István gróf őnmegmáltósága, Arad. Mi alulírottak, Szerajevóban élő magyarok, őszintérzésavéttel egyesülünk Arad és a haza gyászában s lelünkben átérzeve mindazt, ami nagymáltóságod ajkán át ma milliók szívét megdehogatja, hazafiai mély tisztelettel üdvözöljük nagymáltóságodat. (Következik mintegy száz aláírás)

Erre a táviratra **Tisza** István gróf a következő választ küldötte **Feichtinger Elek** osztrák főnökhöz:

Geszt, október 9. A Szerajevóban élő honfitársaim nevében kifejezett szíves üdvözlésért hálás köszönetet mondek és kérem, sziveskedjék legjobb köszönetemet tisztelettel megbizóinak is tolmácsolni. Kiváló tisztelettel vagyok őszintén híve **Tisza** s. k.

A szerajevói magyarság lelkes örömmel fogadta **Tisza** válaszáat, azt kinyomtatja és emlékül megtartja.

— **Miniszterek utazása.** Bécsből jelentik: *Khuen-Héderváry* Károly gróf miniszterelnök és *Lukács* László pénzügyminiszter holnap hazautaznak Budapestre, de kedden mindketten visszatérnek Bécsbe a banktárgyalások folytatása végett.

— **Az osztrák igazságügyminiszter** Budapesten. Bécsből jelentik: *Hohenburg* Viktor osztrák igazságügyminiszter vasárnap Budapestre utazik, hogy a magyar igazságügyminiszterrel a katonai büntetőtörvénykönyv revíziójáról tárgyaljon.

— **A zombori petíció.** Budapestről jelentik: A Kuria II. választási tanácsa ma folytatta a zombori petíció tárgyalását. Ma a választási elnök védője szólalt fel, és ezután a tárgyalást holnapra halasztották.

— **A Meczner-Buza párbaj.** Budapestről jelentik: *Meczner* Géza főispán és *Buza* Barna szerkesztő ma délután a *Fodor* féle vívóteremben kardpárbajt vívtak. Feltételek voltak: olasz kard, teljes bandázs, szúrás kizárva, végkimerülésig. A párbajban *Buza* homlokára kapott hét centiméteres éles vágást, míg *Meczner* lapos vágást kapott a karjára.

— **Manuel király futása.** Lisszabonból jelentik: Manuel király a királyi családdal és csékely kíséretével sötét éjszaka szállt hajóra, amelynek lámpáit elfüggönyözték. Manuel király, ki félt attól, hogy ellenei követni fogják, a hajó korlátjához támaszkodott és szomorúan nézett a tengerre. Az anyakirályné szótlanul és sötétben, földreszegezett szemekkel állott. *Mária Pia* királyné az egész ut alatt könyezett. Hogy az esetleges üdözéstől meneküljenek, a yacht eleinte észak felé vitorlázott és csak azután fordult délnek. Asztalhoz ülve, Manuel király megjegyezte: „Tudtam, hogy így fog történni, az egész dolog régóta elő volt készítve.” Az anyakirályné elpirult és királyt kemény hangon hallgatásra intette. A kikötés alkalmával az öreg királyné sírva mondott pár szót és anyyira megindult volt, hogy a matrózok is sírni kezdtek. A menekülés oly nagy sietséggel történt, hogy még eleget sem vittek magukkal.

— **A magyar delegáció hadügyi albizottsági ülése.** Bécsből jelentik: Előzetes terv szerint a hadügyi albizottságnak osztrákokon kellett volna ülni, de mivel a hadügyminiszter az eddigi szokásból eltérően formális exkuzatót fog mondani az albizottságban és ezt kedden fogja előterjeszteni, a vita csak pénteken kezdődik meg.

— **Visszavont petíció.** Budapestről jelentik: A Kuria ma értesítette a képviselőknek, hogy a zsolnai mandátum ellen beadott petíciót visszavonták. A Kuria a petíciósírók ügyvédjének, *Fekete* Károly dr.-nak nyolcezer, *Tetétleni* Ármán dr. védőügyvédnek pedig háromezer koronát állapított meg.

— **A nagymező-utcai gyújtogatók.** Budapestről jelentik: Emlékeztet, hogy a nagymező-utcai gyújtogatás dolgában többek között tartóztatták *Fischgrund* Dávid raktárnokot is, aki részességgel vádolnak. A raktárnok szabadlábrabocsátása iránt folyamodott a vádtanárhoz, amely ma azt határozta, hogy *Fischgrund* 10.000 korona óvadék ellenében szabadlábra helyezi.

— **Bucsu vacsora egy orvos tisztelésére.** Aból az alkalomból, hogy *Fodor* Ödön dr. gyermekorvos eltávozik Aradról, barátjai és tisztelői a távozó orvos tisztelésére a *Millenium* kálostermében e hó 14-én, pénteken este nyolc órakor társasvacsorát rendeznek, amelyen az ütközés étlap szerint történik.

— **Temesvár virillistái.** Temesvár város igazoló-választmánya a tegnapi napon *Steiner* Ferenc elnöke alatt összeállította a legtöbb adót fizető városi bizottsági tagok névjegyzékét az 1911. évre. Az alábbi jegyzékben csillaggal (*) megjelölteknek az adója kétszeresen van felvéve.

*Róna Ignác dr. 8310-88 K. *Friedmann Manó 7496-32. *Telbisz Károly dr. 6766-34. Borszuder Lajos dr. 5521-69. Telbisz Imre dr. 5175-80. Czeglé Péter dr. 3692-28. Brück Salamon 3690-86. Vilsmeyer Antal 3585-14. Kimmel Gyula 3566-83. Steiner Adolf dr. 3493-96. Rieger Ferenc 3347. Hertl Emil 3293. *Várnay Erő 3286-40. Jahner M. Károly 3178-48. Galgóczi Ágoston 3094-60. *Kerner Lajos dr. 3065-12. *Singruen Henrik dr. 3032-24. *Steingassner Ferenc 2976-28. Weisz Lajos 2897-10. Bauer Andor 2763-46. Brück Miksa 2762-74. *Menezser Rezső dr. 2747-28. Kunz Károly 2737-76. Kerschek Gusztáv 2711-56. Meiszner Vilmos 2687-86. Kimmel László Sándor 2621-95. *Csarnoch János dr. 2597-20. Schwäbger Bertalan 2584-40. Kimmel Ernő 2573-67. Dózsá Dóme 2541-60. *Klein Jakab 2532-64. Kerschek Gyula 2498-40. Tórnóczy Zsigmond 2383-90. *Schiffer István 2383-08. *Blum Gyula dr. 2381-—. *Székely Mihály dr. 2325-88. *Weisz Hugó 2304-02. Engels Béla dr. 2302-13. Hübsch Dávid 2294-57. *Szobodka Imre 2240-20. *Rischelt László 2227-32. Hertl Viktor 2176-23. Skóza Nándor 2127-36. Haunold János 2093-62. *Jahner Rezső 2042-40. Babusnik Aladár 2026-24. Weidlin József dr. 2012-72. Bogma István 1993-72. *Rainer Géza dr. 1981-60. *Kardos Gyula 1975-76. *Gardanovits Sándor 1955-28. *Kisfaudy Kálmán 1946-26. Pavlovits Sándor 1027-68. Radocsay László 1917-16. *Ador Gyula dr. 1915-32. Klein Hermann 1854-60. Engelsz János 1843-20. Esterer István 1816-50. Simonsich Róbert 1801-72. Markózy Imre 1800-58. *Vida Ernő 1743-80. Vey János 1747-78. Káldor Zsigmond 1718-64. Bok János 1686-38. *Mrázek Viktor dr. 1671-14. Fialka Béla 1662-82. *Holzer Ede 1591-82. Vozáry János 1586-66. *Sugár Tivadar dr. 1552-60. *Pethő János 1549-40. *Szöllössi Albert dr. 1538-60. Niemetz Ferenc 1528-95. Piszika Sándor 1512-64. Szuhancz József 1434-93. Schossberger Sándor dr. 1480-28. Nánádovits Sándor 1456-60. Ludwig János 1447-43. Mayer L. János 1439. Hönig Ferenc 1424-76. Kohn David 1411-05. Szengház Gusztáv 1400. *Lótiós György dr. 1395-60. Weisznayer Ferenc 1394. Szana Zsigmond 1362. Stamm Ede 1355-53. *Deutsch R. Rezső 1354-80. *Kovács Ödön dr. 1352-24. Tauber Henrik 1294-79. *Schwarz Fülöp 1254-74. Hoch Károly 1252-26. Lindner István 1250-44. *Fáy Ignác dr. 1239. Kossak József 1235-43. Bau László 1230. Purjesz Ignác 1223-18. Adler József 1217-02. Bandl József 1174. Schwara Albert 1137. Schlesinger Hermann 1127-92. *Pausz László 1124-58. Taupál János 1118-84. Hirsch Ernő 1116-77. Zwélich György 1116-17. Samek Adolf 1103-65. Králik László 1086. Goldberger Mór 1085-23. Póitner Lajos 1082-24. *Krauser Béla 1069-92. Gyika Imre 1049-86. Hanecker Adolf 1041-20. Meiszner László 1036-24. Hantschl Ferenc 1030-77.

Pótágok: Mály Ania dr. 1014-88. Weber János 997-93. Neuhold Ede 997-12. Goldstein Fülöp 988-08. *Leth Ede 983-24. Benda Károly 980-12. Pavlovits Antal 974. Saruga Lajos 964-99. Konrad Mihály 963-22. Stumpfoll Sándor 958-80. Thaler Lipót 946-48. *Marbl Arnold 942-80. Idősebb Kremer József 931-60).

— **Dankó Pista exhumálása.** Szegedről jelentik: *Dankó* Pistának, a szegedi alkölkötőnek jelenleg még most is a sírja. Mozdalomra indult meg, hogy a sírt egyszerű kőkereszttel jelöljék a kőke-

ritéssel vegyék körül. A mozgalom a közönség részéről olyan rokonszenvvel találkozott, hogy a begyűlt előjegyzésekből még várható összegekből díszes síremléket lehet állítani. *Dankó* Pista hamvait terv szerint exhumálni fogják a belvárosi temető új részében, a város által felajánlandó díszsírhelyre teszik át. E fölé emelik azt a síremléket, amely a begyűlt összegekből fölépíthető. A síremlék céljaira a színházban is lesz díszelőadás, amelyen a szegedi cigányzenekarok is szerepelnek. Az emlékmű költségeire már eddig 300 korona gyűlt össze.

— **Légyottról a tábolydába.** A biharmegyei Kislaka község leányai, menyecskéi ma is ábrándozva emlékeznek a falu egykori dalias notáriusára, *Takács* Jánosra, aki nevezetesen arról, hogy sokkal több szerelmes levelet írt, mint közigazgatási aktát. Eleinte általános népszerűségnek örvendett, mert eltérően a régi jegyzőktől, *Takács* János ingyen intézte el a parasztok ügyes bajos dolgait. Csak később jötték rá, hogy ugyancsak drágán fizették meg a notáriussal kötött barátságát, aki a falusi házakba bejutva, minden szemrevaló szép asszonynak, lánynak elforgatta a fejét hízogó bókjaival, ravasz széptevésével. A csólosap notárius szerelmi kalandjai hamar kitudódtak és a feltékeny férjek vasvillával verték ki a nőcsábítót a faluból.

Elbizakodottá tette a kislakai nők körül élvezett szerenésje *Takács* Jánost, úgy, hogy menekülése után elhatározta, hogy a szürke, rideg jegyzői pálya helyett az ennél sokkal kellemesebb szerelmi pályára lép. Csakhamar rájött azonban, hogy a falusi jegyzői cím nem imponál a budapesti asszonyoknak. Ugy segített hát magán, hogy *Csáky* Jenő gróf néven mutatkozott be mindenütt. A grófi szerepet olyan braverosan játszotta, hogy több főúri és mágnás asszony közelébe férköztet és megtudta kegyeiket nyerni. A megnyerő külsejű álgrof azután különböző szelbámosságok elkövetése után faképnél hagyta áldozatait. Utóljára egy dúsgazdag grófnak udvarolt, akivel sűrűn együtt látták a színházban, hangversenyeken és éttermekben. Egyszer a Margitszigeten, mikor a vacsora kifizetésére került a sor, az állítólagos *Csáky* gróf a mágnásasszonytól kért ezer koronát azzal az indoklással, hogy otthon felejtette az erszényét. A grófot gyanútlanul átnyújtotta neki az ezret. Ebben a pillanatban azonban a szelbámos álgroft az ott lesben álló detektív letartóztatta. A légyottról megzavart jegyző a rendőrségen tombolni kezdett. Fenyegette a rendőrt, hogy ő nem is gróf, hanem *Olesalóhi* herceg, a király barátja. Halállal lakol az, aki utjába áll. Előhívták erre a rendőrvost, aki behatoló vizsgálat után megállapította a nagyzási mániát. Az álherceget elszállították *Lipótmezőre*. Nagyön nélkülözhetetlen a szerelmes természetű jegyző új otthonában a kalandokat, mert ez év tavaszán megszökött *Lipótmezőről*. Egy hét múlva fogták el egy pécsi garni szállóban. Újra megzavarták a légyottról és beszállították a pécsi elmegyógyintézetbe. Onnan is megszökött a múlt hónap huszonegyedikén Budapestre. Újra *Olesalóhi* hercegnéven szerepelt és tegnap délelőtti pezsgőt fogyasztott épen egy budapesti vendéglőben, amikor felismerték. Visszavitték a pécsi tábolydába.

— **Aradmegyei vállalkozó a Bácskában.** Még a koalíciós kormány pályázatát hirdetett egy *Szabadvár* Topolyai terjedő műve kikövezésére. A műve majdnem elkészült, csak huszonhat kilométer maradt kikövezetlen. Erre ismét pályázatot hirdettek. A legolcsóbb ajánlatottevő *Mairovitz* Mór és *Fia* máriaradnai cég volt, amely 307.555 korona 53 fillérért vállalta el az ut kövezését. Az árlejtést a kereskedelmi miniszter most jóváhagyta és így a város legközelebb megkötöti a szerződést a vállalkozóval.

— **Születések és halálozások.** Az aradi anyakönyvi hivatalban október 13-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: Született: *Morár* Mihály Kovácsnak Mihály nevű fia, *Lupsiai* Aurél géplakatosnak Sándor nevű fia, *Kaufmann* Jenő mérnöknek György nevű fia, *Tapasztó* Sándor dohánybevitő örök Julianna nevű leánya, *Szántó* Mihály Vilmos acsev. ellenőrnek Géza nevű fia. Meghalt: *Fischer* Bernát 42 éves férfi, *Buczkó* István 71 éves napszámos, *Sziebig* Ede 70 éves magánzó.

— Koholt öngyilkosság. A nyáron történt, hogy Fonyódon a Balaton partján a csendőrjárat egy rend férfinát talált. Megindult a nyomozás, mely megállapította, hogy a ruha B. budapesti könyvelő, a ki családostul Fonyódon nyaralt. Minden valószínűség a mellett szól, hogy B. öngyilkosságot követett el s a családja el is parentálta. Bejelentették az esetet annak a budapesti cégnek, melynél B. alkalmazva volt, ez tudomásul vette a rejtelmes halálesetet s más alkalmazott könyvelőnek. A minap érdekes fölfedezésre jutott a cég: kisért, hogy az öngyilkos huszezer koronát sikkasztott és sikkasztását mindenféle könyvelési manipulációval leplezte. Most már kezdtek az eltűnés részleteit firtatni s rájöttek a következőkre: B.-nek Budapesten volt a egy divatárusnő kedvese, akinek tudomása volt sikkasztásról s akivel az eltűnést eleve megtervezték. B. Fonyódon levette ruháját, mintha fürdőznék; aztán leuszott Lelléig, ahol már várt rá a divatárusnő másik ruhával, melyet B. magára vett s a kedvesével együtt a Déli vasuton megszőkött. Ez adatok birtokában ma a cég feljelentést tett a budapesti rendőrségen, mely vizsgálatot indított, mi igaz a romantikus históriából.

— Női divat újdonságok, ngymint angol és francia toillettek, bálai és színházi belépők, menyasszonyi ruhák stb. a legizlésebb kivitelben és jutányos árban készülnek Németh Jánosné női divattermében. Ugyanott szabászati mintarajz iskola intelligens hölgyek számára. Arad, Deák Ferenc-utca 30. az. 3796

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

— Az átutazók figyelmét tisztelettel fölhívjuk arra a körülményre, hogy az Aradi Közlöny a vasuti állomásnál nem a csomagszállító részvénytársaság alkalmazottjánál, hanem lapunk külön megbízottjánál kapható az állomás előtti téren.

Nyomatványok beszerzésénél kérjük forduljon lapunk nyomdájához, hol igen méltányos áron, csinos tiszta kivitelű nyomtatványokat készítünk. Nyomdánk olyan modernül van berendezve, ahol bármily igényeket is ki tudunk elégíteni. Készítünk névjegyeket, levélpapírokat, borítékokat, számlákat, gyászjelentéseket, bármilyen kereskedelmi és ipari nyomtatványokat, könyveket, műveket a legegyszerűbből a legdíszesebbig. Kérjük szükséglet esetén hozzánk bizalommal fordulni.

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

SCHULTES ÁGOST

Bánya-Lipóci Saluator-forrás-vállalat, Budapest, Rudolfsrakp. 8.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Megrágalmazott aradi ügyvéd.

— A borosjenői választás epilógusa. —
— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 13.

A lefolyt választási küzdelem egy izgalmas fejezetét zárta le ma az aradi kir. törvényszék büntető felelviteli tanácsának ítélete. Emlékezetes még a borosjenői választás, mely Soly-mossy László báró győzelmével végződött a román nemzetiségi Lukáciu Lászlóval szemben. Ebben az erősen nemzetiségi kerületben a küzdelem rendkívül szenvedélyes volt és a román nemzetiségi párt — látva Soly-mossy báró biztos győzelmét — belső pártviszályokban gyengítette saját erejét. Az ily módon felosigázott szenvedélyek azután egy viharos gyűlésen kitörésre vezettek és ez alkalommal Georgea János borosjenői gör. ked. román képviselő arra a

kijelentésre ragadtatta magát, hogy a párt bukásának oka Suciú János dr. magatartása volt, akit Soly-mossy báró megvesztegetett, hogy hagyja cserben Lukáciút, akit pedig ő birt rá arra, hogy vállalja el a jelöltséget.

Suciú János dr., mikélyt a régalmazó kijelentés tudomására jutott, feljelentést tett a buttyini kir. járásbírósnál Georgea János ellen régalmazás miatt. A járásbírósnak bűnösnek mondta ki Georgeát, aki régalmazó állításának bizonyítását meg sem kísérelte és az enyhítő szakasz alkalmazásával 300 korona pénzbüntetésre ítélte.

Mindkét fél felebbezése folytán az aradi kir. törvényszék elé került az ügy, amely ma tárgyalta a felebbezéseket. Suciú dr. személyesen jelent meg, míg a vádlottat Fényes Kálmán dr. védte. Suciú dr. vádbeszédében kiemelte, hogy Georgea legjobb tudomása ellenére régalmazta őt meg, csak azért, hogy pártoskodást szitson. Kérte, hogy súlyosan sértett reputációja érdekében kötelezze a bíróság Georgeát arra, hogy az ítéletet valamely hírlapban tegye közzé. A védő csupán enyhítő körülménynek kérte betudni azt, hogy a kijelentést Georgea a végsőkig fokozott szenvedélyesség napjaitan tette.

A bíróság helybenhagyta a járásbírósnak ítéletét azzal, hogy kötelezte Georgeát arra, hogy a megszerző ítéletet valamelyik aradi napilapban vezető helyen tegye közzé!

§ Leányok megrontója. Néhány hónappal ezelőtt az aradi rendőrség rajtaütött I. M.-né lélekufárnón, aki évek óta bocsátott áruba fejletlen fiatal leányokat. Rózsás ígérésekkel a lakására csábította őket, ahol aztán kiszolgáltatta vendégeinek. Valóságos törzsközönsége volt a hirhedt nőnek, aki nagy előzékenységgel gondoskodott mindig friss árurol. Segédkezett ebben neki leánya, a 17 éves I. R., aki a „felhajtó“ volt és sok társnőjét becsábította a bűntanyára. A rendőrségen történt kihallgatásakor I.-né erősen tagadott, de ez mit sem használt. A vizsgálat megindult és számos terhelő adat gyűlt össze a kerítőnő ellen. Az ügyészség ma vádiratot adott be az anya és leánya ellen, akiket tizenhét esetben elkövetett kerítés miatt kér vád alá helyezni. Majd egy oldalt tesz ki azoknak a leányoknak a névsora, akiket I.-né elcsábított. A vádtanács a napokban fog határozni a vádirat felett.

§ Bonyodalom egy kiadatás körül. Bécsből jelentik: A Berlinben letartóztatott Éder dr. bécsi ügyvéd a megindult kiadatása ellen protestált. Éder feltolyamodásában kijelentette, hogy a második házassága alkalmával magyar állampolgárrá lett s ennek alapján szerinte nem lehetséges, hogy Ausztriának kiszolgáltassák; magyar hatóságok pedig nem kérték kiadatását. Ez a felfolyamodás azonban minden valószínűség szerint nem fog eredményre vezetni, minthogy a nemzetközi jogszokások szerint az a mérvadó, hogy az illető az osztrák-magyar monarchiához tartozzék.

§ A közjegyzőségek köréből. A m. kir. igazságügyminiszter Hanny Tódor dr. kismartoni kir. közjegyzőt Győrbe, Sirsich György dr. topolyai kir. közjegyzőt pedig Szegedre helyezte át.

TANÜGY.

(—) A tanító büne. Déváról táviratozzák: Hunyadmegye közigazgatási bizottsága ma ülést tartott Mara László főispán elnöklésével. A bizottság M. A. dévai elemi iskolai tanító ellen növevények bántalmazása, irodalmi lopás és több büntetendő eszelekmény miatt elrendelte a helyi vizsgálatot.

KÖZGAZDASÁG ÉS PÖZLEKEDÉS.

— A brádi aranybányák. A Harkurt bányaművek most teszi közzé mérlegét. Bár az összes üzemágak visszafelődtek, a társaság mégis abban a helyzetben van, hogy nagyobb osztalékot fizethet, mert brádi aranybányáinak hozama igen tetemes volt. A nyersaranytermelés 1580 kilogramm, 3 618,074 korona értékben. Ezzel szemben az üzemköltség 2.338,991 korona és így tiszta hozam 1.279,083 korona, melyből a társaságnak a magasabb osztaléka kikerült.

— Az aradi vásár. Aradváros tanácsa ezenel közhírré teszi, hogy Aradon az őzi országos vásár 1910. év november hó 4 ik napján veszi kezdetét és 5 napig, vagyis 1910. év november hó 8-ig bezárólag tart.

A tózsdei élet ma az izr. ünnep miatt szünetelt.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1910. évi október hó 14-én:

B: bérlet.

B: bérlet.

Kápolnay Sárika, a kolozsvári Nemzeti Színház tagjának vendégfelléptével:

A dolovai nábob leánya.

Színmű 5 felvonásban. Irta: Herczeg Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Jób Sándor	Ajtay Odön	Szentirmayné Novák Irén.
Vilma, leánya	Kápolnai S.	Tarján Gida Keszler Ede.
Domaháziné	Földi Gusztáv E.	Loránt Déli Lajos.
Merlin Agost	Varnai Jenő.	Bilitzky Marót Vass Jenő.
Szentirmay	Szendrey M.	Tiszti szolga Kulcsár L.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. okt. 14-én, péntek:

1. A büvös kalap. Humoros. — 2. Egy kis gyermek hőstette. Dráma. — 3. Keleti képek. Látványosság. — 4. A gránátos. Humoros. — 5. Az ellenég. Dráma. — 6. Játéko apa. Humoros. — 7. Az erény győzelme. Dráma. — 8. Genuától Newyorkig. Látványos.

Előadások 6 órástól kezdve.

Helyek: I-ik hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

Feloldós szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

NYILTTÉR.

Mint a napnak sugara

a fűre, úgy hat az üstben a mosásnál a

Persil

a ruhára ¼ óra főzésnél. 2689

Vakítóan fehér fehérszemű!

Dörzsölés nélkül! Kefelés nélkül!
„Persil“ dacára csodás hatásának nem tartalmaz Clort, sem egyéb a ruhára ártalmas alkotórészt, amelyért kezesességet vállal a gyáros.

Gyár: Gottlieb Voith, Wien III.

Kapható: Vojtek és Weisz, Färber testvérek, Deák Kacsárd és Schäffer Benjáminnál.

Alkalmi vevőtelek és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad leg-
nagyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész 501
Waltzer János-utca, Minorita-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereállításra
TELEFON 438. TELEFON 431.

Tégla

I. és II. osztályú, helyszűke miatt legutányosabb áron kapható **Nacht Viktor Arad, Ujvágóhid melletti téglatelepen.** Megrendelések feladhatók ugyan a telepen, mint Petőfi-utca 7. szám alatti irodámban.

Telefon 324. szám.

Magyarádon

Lizer és Markovits

urak tulajdonát képező Stabil géppel, 2 pár kővel és henger szítával felszerelt 3945

Gőzmalom

igen jóanyos áron eladó.

Van hozzá kényelmes lakóház minden mellékkeliséggel és egy 1400 m²-es területű gyönyörűen beültetett szőlőskert. Ertekezhetni Magyarádon a tulajdonos uraknál.

Értesítés!

Értesitem az uri hölgyközönséget, hogy az **Őszi**

Párisi és Bécsi modell kalapjaim megérkeztek

Elvállalok mindennemű kalap átalakítást és díszítést, melyet izlésesen, gyorsan és olcsó árak mellett készítek.

Gyászkalap állandóan raktáron.

Szíves pártfogást kér

1075 Tisztelettel

Amtmann M.

Arad, Zrínyi-utca.

Telefon sz. 789. — — — Telefon sz. 789.

Lakás tisztítási vállalat

Elvállalok parkettás lakások tisztítását és tisztántartását. Ablak, csillár és kilincsek tisztítását. Földi ablakok felrakását. Szőnyegek és butorok porszívógéppel való tisztítását, irodák, cukrászdák és kávéházak tisztántartását. Tűzjelzőanyagok lakásba való szállítását. Vidéki munkák gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 3361

Maradok kiváló tisztelettel

Lovas Károly,

lakás és ablak tisztítási vállalkozó
Mihály-utca 86b. (Saját ház)

Egy ügyes
Kifutó fiú
azonnal felvétetik.

Háziállatok

sikeres felnevelésére és jókarban tartására igen ajánlatos a számtalan elismerésben részesült

állat tápport

használni, melytől az állatok jó gyomorműködés mellett igen szép fejlődésűek és betegségmentesek lesznek

FŐRAKTÁR:

Vojtek és Weisz

drogueria és illatszer üzlete

ARADON. :: ARADON

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ára egy üvegnek utasítással együtt 70 fillér. 421

Szab és kezizzadás

azonnal és teljesen elmúlik ha az izzadó részerek „Peppe“-val eceteljük. A mirigyeket kiszáritja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. — Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtása a legmegfelelőbb módon és teljesen „Phenolsav“-val eszközölhető. A butorokat nem érinti, a poloskának még a petéit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül egyszerű. Egy üveg ára 70 fillér.

Hajvesztő

„Depillar“. E csodáhatású szerrel minden olyan helyről, ahol a hajnöves alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ára utasítással együtt 1 korona.

Ideális

legjobb, legtartósabb gummi óvszer a „NITER“. A világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedül készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben

Uri hölgyközönség szíves figyelmébe ajánlom

angol és francia női divattermemet.

Szíves pártfogást kér

Paál Margit,

Arad, Forray-utca, Gróf Nádasdy egyemeletes bérpalotájában. 8835

APRÓ HIRDETÉSEK.

„Cica“.

Levél 1284.

3848

Különléle

Hordó dugók

(kőris, tölgy és hársfából)

a legjobb minőségben és jutányos árban kaphatók: 3007

BAUER GYULA

Arad, Minorita-palota.

Kézvezetőnők

ajánlkozik középkorú ur özvegy nő, éltesebb magányos uriemberhez. Házasság kizárva. Bővebbet: Csernovits Péter-utca 24., ajtó 8. 3849

Lakás!

A Szt.-Pál-utca 8. számú házban az első emeleten lévő 3 utcai szoba és alkoból álló lakás november hó 1-től kiadó. Bővebbet a háztulajdonosnál, a házban. 3844

Őszi Divat Album

utcai, házi tolette, costum, blous és alj, valamint gyermekdivat album. Összesen 900 divatképet tartalmaz a vaskos 70 oldalas könyv, ára 250. Kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 671

Kész kerekeket

7-8-9 kor., hajlitott löcsöket kor. 1.20-1.40, és mindenféle kocsi-alkatrészeket jutányosan szállít Geiszl jármű- és faáru-gyár Miksa-utca 2-3. 2504

Ka cigarettázik

használjon Progress szivarkahüvelyt. 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 240. Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1651

Csemege szőlő

legfinomabb zamatu, kicsinyben 64 fillér, nagyban 80 fillér kilogrammonkénti árban ajánl: Hámory-gazdaság Arad, Deák Ferenc-utca 8. szám. 3773

Kiadó

egy kétszobás lakás november elsejére. Cim Deák Ferenc-utca 30. 3817

Jókarban lévő

cimbalom és kötőgép jutányos áron eladó; Gróf Károlyi-utca 4. 3884

Aki a Révai Nagy Lexikonát

megvenni óhajtja, attól átveszem a már elavult Pallas Lexikont. A Révai Lexikont részletfizetésre is szállítom. — Veszek legmagasabb árban egész könyvtárakat és hangjegyeket, 90,000 kötetes kölcsönkönyvtár és 80,000 kötetes zenemű-kölcsönző intézet. Uzeti könyvek gyári raktára. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése, Aradon. 525

24.101-19'0. szám.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság árlejtést hirdet a Bács-Bodrogmegyében fekvő Bácskertes községben a rom. kath. templom bádgtetőzetének kijavítására.

Kikiáltási ár 1260 korona 33 fillér.

Ezenkívül a kiszolgáltatandó kézi és ígás napszám ért ke-70 kor. 59 fillér, mely a községi hiveket terheli.

A zárt írásbeli versenytárgyalás a kinestári államjóságigazgatóság hivatalos helyiségében 1910. évi október hó 20. napján délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

Ajánlattevő az ajánlott összeg öt (5) % ának megfelelő készpénz vagy elfogadható értékpapirokból álló bántpénznek valamely kir. adóhivatalnál történt letételét igazoló nyugtával felszerelt, ivenként 1 koronás okmánybélyeggel ellátott, lepecsételt és kellő felirással ellátott írásbeli ajánlatot tartozik benyújtani, amelynek tartalmaznia kell ajánlattevő azon nyilatkozatát, hogy ő az árlejtési és szerződési feltételeket ismeri s magát azoknak aláveti.

Az ajánlatban az ajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiirandó.

Ajánlatok az aradi magyar királyi államjóságigazgatóságnál 1910. évi október hó 20-ik napján délelőtt 10 óráig nyújthatók be, a hol a tervrajz, költségvetés és a feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Elkésétt, u'ajánlatok vagy táviratok nem fognak figyelembe vétetni. A jószágigazgatóság a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhat.

Arad, 1910. évi október hó 3-án.

Magyar Királyi Államjóságigazgatóság.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

3847

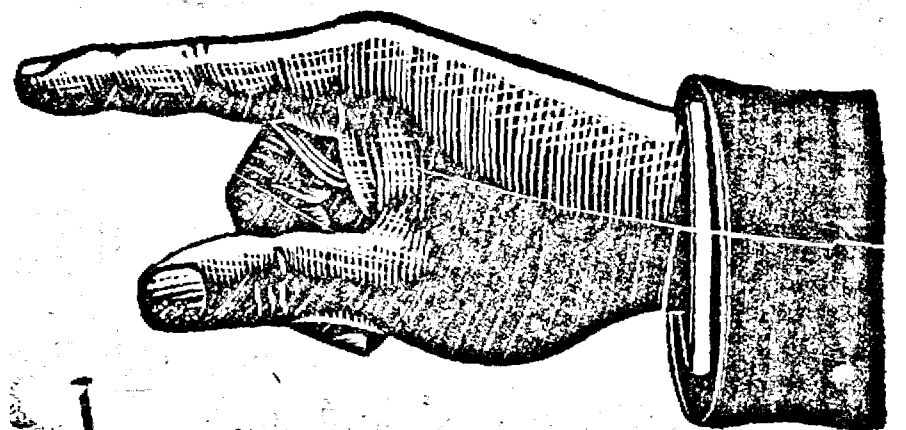
RADOGYULA

uj női divatáruháza

Andrassy-tér és Weitzer János-u. sarkán

Az új áruház, cikkei:

Női felöltők
 Leány- és gyermek felöltők
 Női divat costumök
 Női bundák
 Szörme különlegességek
 Gyermek ruhák
 Női blousok
 Pongyolák
 Juponok

3851

Szabott árak!

Aradi nyoma részvenytársaság könyvnyomtatása.

Külön mértékosztály!

Nyomatott Berger és Wirth budapesti festőgyáranak festékével.